

משפט

פ"א כפיה בעל זה מימן ד על מקום מגורים ענף ז

הכפיה מא

דיכול לכופיה בשם "יש אומרים", ודעת הריב"ש דאיי לכופיה בשם "ויש חולקים", וידוע כלל הפסיקים, דבכה"ג נשאר הדבר כספיקא לדינה, [עי' ש"ד ח' (כללי פוסקים פ"ג, מותמי י"ל - י"ט), עי"ש]. וגם הלבוש (פי' ע"א, ק"ה) הביא שני הדיעות בלי הכרעה.

ב). **מלבד** כ"ז, הרי הדר"ט (פס, קק"ז) הביא דברי מהר"ם מר"ב (ל"ל, סי' ספ"ז), וכותב דmozcha להארוס, וגם הביאה להלכה ברמ"א (פס, ק"ג), בזה"ל: מיהו אם יש אמתלאות וטעמים לדבריו, האשכח אריכה לידי אחריו, עכ"ל. משמע אכן מכוון כדעת המזכים את הבעל, וכ"כ באבן השחם (פי' ה', כת"ז ונס טימל), עי"ש.

נקף ביד. מס' 5010

ועכ"פ למעשה, הבין הנודבי (קמ"ל, ה"ע סי' ס"ז), [הובא בפתח ש' סי' ע"א, סק"ג] מדברי מהר"ם, שהשair הדבר בספק, [וכ"כ שני תלמידי המהרא"ם בדעתו, ה"ה המדרבי (כמוצות, רמו ר"פ), ומהר"ח או"ז (פי' קמ"ז) בזה"ל]: ביוון דחווי פלוגתא דרבותא, עבדינן האבא לחומרא, עכ"ל. **ועכ"ב** סיים הנודבי להלכה בזה"ל: ומעטה, שני הצדדים פשוטין לדינה, [דאין לכופ אותו כלל, וכן אין לכופ אותה, עכ"ל].

[**ולפי"ז** צ"ל, דמש"כ בד"ט (כ"ל, ד"ט מילך)] מהר"ם מוציא להארוס, הכוונה רק שאינו מחייבוليلך אצל, אבל גם היא אינה חייבת לבא אצל. **אולם** מהר"ט (פ"ו, סי' קל"ט, קו"ט וgst) מסכים לקוישית השואל על דברי הנודבי, דהלא מהר"ם אכן מחייבהليلך אחריו, עי"ש. ועל מה שדחה הנוג"ב דברי מהו', דעתה פרנסה עדיפה מטענה סכנה, משומ שונגע גם לטובתה, (ולפי"ז י"ל דגם טעונה התערבות בני משפחתה אלמא מטענת סכנה, דהרי זה נוגע גם לדידה ולטובתה לחיזוק שלום ביתה, והבן), כתוב הברכת יוסוף (טל"ע, סי' ט), שהנודבי"י לא ראה דברי מהר"ט דעתה סכנה עדיפה, אלא דייתכן דשאנו סכנה בריאות מסכנת עלילות, בזוהה גם הנוג"ב יודה, עי"ש].

ובן פסק גם בישיע"ק (פי' ע"א, זקל"ס ק"ה) וז"ל: ובפני דאייכא פלוגתא דרבותא, עבדינן האבא לחומרא והבא לחומרא, הייכא דהבעל רוצה לכופ אוთה חיישנן לדעת ר"ת דאיי לבופה, יימכ"ש דין כיפין אוותה, עכ"ל. ובן כתוב גם באשר לשלהמה (כ"ל), דמאותה דהוו מחולקת הפסיקים, עכ"פ מיידי ספיקא לא נפקא, וא"כ חזר הדין דהבא לשנות ולכפות ידו על התחתונה, אלא

ומש"ב גבי מדינה למדינה, שפטור ממזונותיה עד שתבא אצלו, או תתרצה לקבל גט", ע"כ אין כוונתו בזה, דמניחים הבהירה בידה, דכשהיא אינה מוצricht להtagרש, וגם אינה רוצה לבא למקוםו, אז פטור מלזונה. **דא"ב** אין מובן דמהו העיכוב מכח חדר"ג, הלא בכיה"ג יכולים לחתם רב, מהריט"ז, כאשרינה רוצה לבא אחריו, וכמש"כ לחתם רב, מהריט"ז, מהר"ש, בני משה, שופריה דיעקב, בפי אהרון, רב פעלים (כמ"י מיס נעל ל"ס ולטיף), ומהר"ט (מ"ז, סי' קל"ט) עי"ש. **אללא** ודאי כוונתו, דמניחים הבהירה בידו,adam אין רוצה לגרשה, פטור עכ"פ ממזונותיה כשאינה רוצה לבא למקוםו, אפילו אם היא רוצה להtagרש, והבן].

ולעומת זה: הסוברים דאיי לכופהليلך אחריו בכיה"ג, ה"ה: רב צמח נאון [הובא בשטמ"ק (כמוצות ק"י ע"ג), וברדב"ז (מ"ל, סי' מל"ט), עי"ש], ר"ף (פ"מ מדמות, סי' יט"ז), רמב"ם (קונץ מסומות, סי' קל"ג, ומיל סלו, סי' קל"ט), ריב"ש (סי' פ"ה, פ"ט, וקע"ז), תומת ישרים (פי' ג"ו), מהריט"ט (מ"ה, סי' מ"ז), משחאת דרבותא (ל"ע סי' ע"ה, ק"ה), מחנה דוד (צונמ"ל, נל נ"ז), שעדי חיים חקי חיים (נוילג, ה"ע סי' ע"ז) [מחמת שקיבלו על עצם הוראות הב"י, עי"ש], שמו אברהם (פלגנו, סי' מ"ה), שמחת בהן (ל"ע סי' כ"ט, ולו) [מחמת שקיבלו ע"ע הוראות הב"י], עי"ש.

אולם, מלבד מה דהרבכה פוסקים ס"ל, גם הריב"ש מודה לדברי התה"ד וליכא מחלוקת ביניהם, דכ"כ: מהר"ט (כ"ל) [דרהריב"ש מיררי רק ברוצהليلך أنها ו安娜 להחפש מקום פרנסה, וכ"כ באבן השחם (פי' ה', ד"ס וכן יצ'), ומהריט"ז (כ"ל), ולחם רב (כ"ל), ובית יהודה (כ"ל), ואשר לשלהמה (כ"ל), ובני משה (כ"ל), וביד אהרון (כ"ל) כתוב בשמו, דמהריב"ל מהר"ט ו מהר"ט ו מהר"ז והרב"ז ומהר"א מנומוזן, ובבעל משפט שמו אל פסקו כההה"ד, וסבירו גם הריב"ש מודהליה, וקיים לי לב"י סברות יחיד ואין לחוש עליה, עי"ש].

ובע"ז כתבו גם לעוני מש"כ הב"י (פי' ע"א, ממודע ה' וג') על דברי התה"ד, דאין דבריו נראין לו: דמהריט"ז (כ"ל) כתוב, דאין מוכrho מלשון זה שחולק עליי בmorphot, אלא דכוונתו לומר דאין הדבר פשוט כ"כ כמש"כ. **ובבלא"ה** אין דיז' נוגע כ"כ, כ"א לבני הספרדים שנקטו בכ"מ כהב"י לעומת הרמ"א, אבל לדידן יוצאי אשכנז דנקטינן בכ"מ כהרמ"א, הלא הרמ"א (פי' ע"א, ק"ה) הביא שני הדיעות, דעתה התה"ד

מהיכא שהדין נוthin לכופה לסתת אחריו, מ"מ זיל בתה טעמא שכחtab. דכל שאין האיש מאותן שמנו חכמים לכונן. חלילה לכונת אוננו. זונפ.

ובכן כתוב בבריריות הנודעבי הנ"ל (חומר ז', ל"ד ועל"פ) כי
שהבין מדברי מהר"ם ב"ב בזוהר": וכל אריכות
הדברים בתשובה החיה, שלא לכוכת הבועל לגרשת, או
לבושא למוקמה, עי"ש. ובן יוצא מדברי הו"ד אהרון הנ"ל
(חומר ט', ל"ג ולט"ז) שכותב בשם בני משה (ס"כ"ל סס),
דאיפלו אם נימא דיש מחלוקת בין התודה"ד להריב"ש,
מ"מ איכא למימר אף שהדבר ספק, דיניגין ליה דהבא
לשנות ידו על התחתוננה, היינו שלא יוכל לכופו אותה
ללכת עמו, אבל אינה יכולה לכופו לחתת לה מזונות, ובן
אם הוא תתרצה להתגרש "זהו אמת רצחה לה ומגרשה"
אינה יכולה להוציא מאמו זולת נדוניתה, עכ"ל. וזהו
משמעות ברורו, דעתך פ' לכוכב אותו על גט, ודאי דאינה
יכולת בש"ו".

5010, מבחן ביד, ננקם

ובן יוצא גם מדברי הברך משה (פרק ט') שכותב לדוחות בשתי ידיהם את דברי השואל (פס. ט' ו') על שעהלה על דעתו שמותר לכוף את הבעול, עי"ש. ושם (פרק י'), קמודה ליה גם השואל, דעתכ' פ' כשייש לה הבעול טענהה על קביעת מקום מגורייהם ע"פ הסכם מוקדם שביניהם, אז ח"ו לעשות כפיה כשבועבה מכח טענהה זהו, עי"ש. ושם (פרק י"ה) מסיק המחבר, דאין שום מקום להתריד כפיה על הסמן שאינה חייבת לילך אחרינו, עי"ש.

[ולמיומא] דהך עניינה בעניין זכות קביעת מקום מגוריים, שהוכחנו ששם פוסק אינו מתייר כפיה גט אפילו בגונא כשאין לו הזכות לכופה לבא אחריו. נחוץ להציג: דמל' זה מתבאר דלא בדברי מהرس אחד מהחנינו שהורה בזה שלא הילכה והתיר לכוון הבעל בכח"ג בגיןוד לדברי כל הפוסקים כולם, והדיפה בתוך ספרו מכשול לרבים, ואצל' לדדרבו בטלים ומכוטלים לא שרירין ולא קיימיין, ואסור לסלמוך ע"ז, וכדיבורא היטב לקמן כי' ו', ענף ו', עי"ש].

מייבום וקייזור מן העוזלה מענף זה:

ג. לדעת: מהר"ם ב"ב, תה"ד, תשב"ז, מהריב"ל,
רددב"ז, מהרש"ך, מהרייט"ז, מהר"ם אלשיך, לחם
רבב, תורת חיים, שופריה דיעקב, משפטיו שמואל, מיט
רבכים, בית יהודה, בני משה, בירך משה, אשר לשולמה,
כפי אהרן, רב פעילים. **כולחו ס"ל** דכשוחלך להשתקע
במקומות אחר עם אמתלא, או יכול לכוונה ללכנת אחריו,

שאח"כ מסיק דהילכה כהთה"ד שכופה אותה לילך אחריו, ואם אינה רוצחה, תשב עד שתלבין ראהה וככמ"כ בהורת חיים, (אי"ל), עכת"ד. ובע"ז בחב גם כברב פעילים (אי"ל), דהוגם שבני ספוד קיבלו עליהם סברת הבהיר, מ"מ כיון דיש מחלוקת בעצם דבר זה גופא אם יש בזה מחלוקת, מミילא יכול הבעול לומר "קיים לי" מכח תרי טעמי, ומסיק שם (דף פ"ל ע"ה, ד"ה מ"ס), דהוגם דaicaca פלוגתא בכל הנני מילוי, מ"מ הבעול שהוא המוחזק, יכול לטעון "קיים לי", עי"ש.

ג). **חזינן** מדברי כל כל הפסוקים הנ"ל (ሎטם ה' ו''), דכל מחלוקתם הוא ורק אם הבעל יכול לכופה לילך אחריו כשייש לו אמתלא דפרנסה או בריאות וכדומה, או לא. **אבל** לא עלתה על דעתם שיהא מותר לכופו לגורש רק בשבייל שאינה מחוייבת ללכת אחריו. **دلjà** מיבעיא לדעת רוב הפסוקים הסוברים דיכול לכופה לילך אחריו, וכן נ"ל (לוט ה', ד"ה ולמי''), הרי לדידחו פשוט דיש לה דין מורדת, ואצ"ל דליך שום מבוא לדעתם לכוף את הבעל לגורשה.

ובש"ב להפוסקים הסוברים דין כאן כאן מחלוקת, וכ"ו עמודים לשיטת התה"ד דהבעל יכול לכופה לילך אחריו בכח'ג, וכן"ל (אפס, מד"כ טופס), בודאי דגם לדידחו ליכא שום מבוא שהא מותר לכוף את הבעל לגרשה בשבייל זה. **אמנם**, אפילו להסוברים שהבעל אינו יכול לכופה לבא אחריו, וכן"ל (פס, לי"ט ולטומם), ג"כ פשות דעתך"פ א"א לכופו לגורשה בשבייל זהה, דהרי הוא מוכן ליתן לה את כל התחריביותו אליה שם, ומהיכ"ת שהא מותר לכופו רק בשבייל שאינה רוצית ללכת אחריו.

ד). **ולהדייא** כתב כן ב מהרש"ם (הס"ע, ס"י קינ"כ) דafilו להסוברים שאינו יכול לכופה לבא עמו, עכ"פ אסור לבנוף אותו לגורשה, זול": ייד הבעל על העליונה שיבול שייאמרו: אם תרצה לילך עמי טוב, אם לאו תשב את, ולא נובל לבנוף אותו לנגורשה ולהניזחה במקומה, עכ"ל.

ומפורך יוצא כן גם מדברי מהר"ם גלני (ס"ג), שכתב בשם הר"ן, (כמוצומ על קלי"ף ס"ג ע"ג)adam רוצה לגורשה בשבייל שאינה רוצית ללו' אחוריו יכול לכופה להתגרש, אבל אם היא רוצית להתגרש והוא אינו רוצה לגורשה חזו לכופה, דין זה האיש ממה שמננו חבמיות שבוטין לגורשה חילתה, כי אם ברצונו הפשוט ומדעתו, ע"ל. וזה גם דמיירוי התם,

ענף א

המציאות בנו"ה: כמה ומין היה הבעול מחוץ לביתו

אמנם טרם שננקה לדון ע"ז, נחוץ להבהיר מוקדם, אמתית "מציאות הדברים" בנו"ד, במה דברים אמרים, כמה וזמן בדיקת היה חוץ לبيתו באמתה, [כי צד האשה הוציאו שמעות פורחות, אילו שהיה המודבר כאן מ"ungan" מובהק, שנעלם ממנה למשך שנים רצופות...]. וכך הוא החשבן לפיו דברי הבעול. [ואם מישחו רצחה לקבוע אחרת, צריך להכחישו בפניו ודוקא, וולת זאת אין להכחשה שום תוקף להלכה כלל, וככלקמן (ס"י ט' - י"ט, ע"ש):

בישמנה שנים הראשונים: לא עוב את דירתו כלל. **בשנה התשיעית:** כשהשלום בית שביניהם משפחתה בענייהם, ומה חילוקי דעתם שביניהם בקביעת מקום מגורי, אם היה בניו יארק ברצונו או בלונדון ברצונה, היה מחוץ לביתו למשך שבועיים. **בשנה העשרית:** כאשר צב השלם בית בינויהם התרועע יותר, היה מחוץ לbijtuo [למשך חודשיים, מה שהודש אחד מהם היה בהסכמה], זאת אומרת שהיה מחוץ לבתו בתי הסכמתה] למשך חודש. **בשתי** שנים לאחרוניות: שהיו יחד, דהיינו בשנות הי"א והי"ב, שכבר החrif אצלם מצב השלום בית, לא היה בביתו רק שמנה חדש, וזאת אומרת שמתוך ה"ך" חדשים היה מחוץ לbijtuo למשך י"ד חדשים בניו יארק שריצה להעתיק דירתו לבאן. **בקיצוץ,** במשך שנים עשר שנות מגורי בלונדון, היה מחוץ לbijtuo בס"ה ט"ז חדשים וחצי, וג"ז רק ב"ר" שנים האחרונים.

ונחוץ לדעת, שאף בהזמנים כשלא היה בביתו, היה ביניהם קשר תמידי, ע"י חילוף מכתבים, וشيخות טלפוניות, והמאזין להשיחות [המקולטות] וכן הקרא את המכתבים, אינו מרגיש בהם שום קורתוק של "שנאה" או "מיאסות" כלל לא מיניה ולא מצחיה, רק לכל היותר "מתיחות" ו"חילוקי דעתות" ו"מריבות קלות" בעניין קבוע מקום מגוריים. **אדרצה,** רואין בהכתביהם וגם שומען בכל השיחות, אך שהוא מבקש ממנו שיחזור ללונדון וידרוו שם, והוא טובע שא"א לו לדור שם, [מחמת התערבות בני משפחתה בענייהם, ומילא הוא מעמיד עצמו על

לודידו אצל דיליכא שום מבא דהתירה לבודף את הבעול **לנרשא בכ"ג.**

ב. ואילו: המהרש"ם, מהר"ם גלאנט, נודב"ז, יד אהרן, וברך משה. הרי כתבו להדייה, דיליכא שום היותר לבודף את הבעול לנרשא כייש לו אמתלא להשתקע במק"א. ס"ה: יש לנו עשרים וארבע פוסקים האוסרים **לבודף את הבעול בכ"ג.**

ג. אמנם, אף מייעוט הפסוקים, דס"ל לאינו יוכל לכופה ללבת אחוריו בכ"ג וככ"ל (ענף ח', ל"ס ולעומם) [זולת שהותנה בפירוש שידورو במקומו וככ"ל (ענף ג')]. מ"מ אף אחד מהם לא תיר לבודפו לנרש בשליל זה. **בקיצור** לא נמצא אף פוסק אחד המתיר לבודף את הבעול לנרשא, כשהוא מוכן לחתה לה את התהיבותו במקום אחר.

וזאת תורה העולה מפיין זה בהנוגע לנ"ד:

דמכח שבעה טעמיים בפ"ג, אין להבעול דין דין מورد כלל, במה שבא לנו יארק ע"מ להשתקע שם, וכש"כ בהצראותם כולם ביה. **ואצל'** של"ה שום בסיסים ויסוד כלשהו כלל להחריר עליו כפיית גט, ואף לא ע"פ שיטה ודעה יהודית, זופ"ב.

ענף ג"ד. מס' 5010

סימן ה

אם יש מקום להכשיר כפיית הגט מכח טענת הליכה למරתקים ומניעתubo ע'

[ובו ה' ענפים]: **א.** המציאות בנו"ה. **ב.** דין זה לש"ה כהום כשייש אפשרות קשור למרתקים, וכש"כ כשייש המקום ע"מ שלא לחזור. **ג.** דברי הרוב"ש: דוק בדרכ"ברורה" כפול: שבין "שבועה" ולבין "גת" מוחר לבודף. **ד.** דברי הפט"ש ע"פ שיטת הש"ך: דאף במנוע כל עניין אישות אין לבודפו על מתן גט. **ה.** כו"ע מודים ואף ה"ב": דיליל היותר יש לבודפו על "גת" ומן".

ועתה נפן לדון, אם שיך להכשיר כפיית גט על הבעול בנו"ד, מכח הדין בשו"ע (ס"י קי"ג, ס"ט) זו"ל: אם ידוע שהאיש רוצה לילך לארים אחרים, ישבועוovoו שלא לידך, או יכפוהו שקדם שילך, יגרש אותה "לוֹזָמֵן", עכ"ל, והוא מן המתר (פס) שכח בשם הרא"ש (כלל מ"ג, ס"י י"ג) ע"ש.

מכ"ט (מ"ב, סי' ל"ז, פ"ג, פ"ג), רדב"ז (מ"ג, סי' מפ"ז). ומ"ז, סי' ז' הופיע קפ"ג), ותשובה אדר"כ (סי' ג"ז) ועוד, עי"ש. ומילא פשטוט, דכל חששות של אופני העלמה הללו ל"ש כהוות, כשהחכם יזוע ומתפרקם ומתרברר ברגע עי" אופני הקישורים דבזמנינו. והא ראה: שלא נושא בימינו מעולם, שהנוסע מעבר לים למסחר או לשמה, קיים דין הנ"ל ליתן לאשתו גט זמן, א"ז דזה ל"ש כהוות כלל.

וירטר מזה יש דברים בגו, מדוע לד"ש דין זה לנ"ז כלל, דהרי כל עצמו של התקנה הייתה שיתן גט זמן" וכנ"ל, והינו בכדי להבטיח את חזרתו קודם זמן המוגבל, ככל피 החשש שלא ייעלם ממנה ברצון. משא"ב בנ"ד, שהבעל לא עזב את לנודון ע"מ לחזור, רק אדרבא ע"מ להשתקע בבניו יארק, ולא עשה זאת בדרך ואופן ד"העלמה" כלל, רק הודיע לה בברירות להין שהולך, וגם אח"כ כשהסביר נמצא כאן, ידעה היטב היכן שמדובר, והיה ביןיהם קשר תמיד עי" כתיבת מכתבים ושיחות טלפוניות. בבה"ג ל"ש כלל דין זה דמתן גט זמן" כלל, [ואף אם המצא נמצא באיזה מקום מסוימת כאילו שדין זה שייך אף בכה"ג, הר"ז משום שלא עמדו על חילוק הפשوط הזה, דהא מה עד לעצמו וכדבר האמור], זופו"ב.

גם יש לצרף בנ"ד, מש"כ הרשב"ש (קי' מ"ז), דין זה, דכל בעל שהולך למרחוקים, צריך ליתן לאשתו גט זמן, לא תיקנו אצל "מורדת", זוזל: בזה אין ביפוי, שהוא אומר תננה את אשתי, ואיך יוכלו לתת גט זמן, ובן אין לו עלייו שום מזונות... שהיא מורדת, וכל ימי מורדה אין לו עלייו מזונות... וזה אפילו אם יורחיק נדור אין לה עלייו מזונות, עכ"ל. וא"ב לפי המבוואר לעיל (קי' ד', ענפיס ה' - ג') דיש לה בנ"ד דין "מורדת", א"כ בלאה"ה ל"ש דין זה בנ"ד כלל, והבן.

ענף ב

דברי תיריב"ש: שלא חותר למופו רק ברוך "ברירה" כפול שני "שבועה" ולכין "גט זמן"

ושנית, דבאמת אפילו לפי המצב דבימי קדם, ג"כ ליכא שום מקום כלשהו להתריר כפיה גמורה, אפילו על בעל הרוצהليل' למרחוקים, כישש להש עיגון והעלמה אמריתת.

دلלא מיבעיתא לפי הבנת הריב"ש (קי' קכ"ז), בכוונת דברי הרא"ש, דודוקא שננותנים הברירה בידו

התנאי שמקורם התחנותם: שידרו בניו יארק, מה שהוא הורית על שניהם], ע"ב תבא היא אחורי לנ"ו יארק כפי ההסכם שביניהם קודם התחנותם.

בקיצור, גם באותה תקופה שלא היה בביתו, לא הייתה ואת ח"ז ברוך "העלמה" ממנה, כמו נידונים מה שהופסקים דנו עלייה, [עי' חכם צבי (קי' ג"ה) "שיאמר שרצוינו לבrho ממנה", ע"ש], כי לא רק שהיה יודעת בדיק היכן שנמצא, אלא שאף היו חליפת מכתבים ושיחות קבועים ביניהם. וע"ז מוציאים קול שקר, כאילו שעובה ונעלם ממנה ועיננה למשך שנים רצופות... ועתה כאשרנו יודעים מהו הנידון שאנו דנים עלייה, [מה שהבעל נאמן ע"ז, וכדלקמן פ"ג], נבוֹא לעיון מה משפט בעל ע"פ גדר דין זה, אם הוא מותר לכופו מכח טענה זו. ולאחר העיון זה, נראה פשוט לד"ש להתו בנ"ד כפיה על בעל על ספק דין זה כלל, והוא מכח כמה טעמיים, ואלו הם:

פרק נגיד, מפרק 5010

ענף ב

דין זה ל"ש בחום שיש אפשרות קשור למרחקים, ובשב'כ בשעوب ע"מ שלא לחזור, ודבורי רש"ש דין זה ל"ש במודרך

ראשירג, דהמעין בדברי הפוסקים יראה מיד, דין זה ל"ה שייך רק בימי קדם, שאetti לא היו נמצאים אז אופני הקישורים למרחוקים כמו היום, ועל כן בכלל מקרה כשהבעל רק הציג את מדרך כף רגלו מהוץ לעיר, אם לשchorה או באמצעות אחרות], כבר היה מקום לחושש שלא ייעלם ממנה. וחשש זה היה בכפיא: אם באונס עי" ליסטים מזוינים שהיו אורכים על עוברי דרכים בערים ובנהרות, או עי" בטבעת ספינה בלב ימים, וכדומה. או ברצון,داولי חורש בדעתו מחשבת און להיעלם ממנה ולעגנה לעולם. וע"ב חייבו הפוסקים ליתן לאשתו "agt זמן" וכנ"ל (ויש פסי), כדי שם ייעלם ממנה ולא יחוור אליה עד תום זמן מסוים, אם באונס או ברצון, או יהול הגט למפרע כדי שלא תשאר עגונה כל ימי חייה.

ודבר זה, הוא חזון נפרץ בספריו שו"ת מימי קדם, שכ' היה המנהג נפוץ בימייהם, שכ' בעל שהלך לשchor מעבר לים [אפילו ע"מ לחזור לביתו], היה נותן לאשתו גט זמן, ולדוגמא: עי' שו"ת הר"ז (קי' מ"ג), רש"ש (קי' מ"ז, ל"ק"ב, ל"ק"ג, אפ"ג [ה'], אפ"ג, מ"ט, מ"ג) ריב"ש (קי' קכ"ז), אורות חיים (קי' מנוכם, סי' ג"ז), ומק"ל ריב"ש (קי' קכ"ז), אורות חיים (קי' מנוכם, סי' ג"ז). מהר"ם אלשיך (קי' כ), מהריב"ל (קי' ג, קי' י. ומ"ב, קי' י),

משפט

פ"א

כפייה בעל וה מימן ה טענת העדר שכ"ע ענף ג

אם לישבע או לגרש לזמן, רק אז לא נחשב ככיפה
כשבוחרו עצמו לגרש, [ואיה"נ דאם הבעול הוא חשור
על השבואה, אז א"א לכופו על מתן גט כל ואך לא
לזמן, דהיינו א"א ליתן בידו הברירה לישבע], עי"ש.
ובודאי לדיזהו ל"ש להתייר כלל כפיה גמורה כבנ"ד,
ואין התעלמו מזה לכופו להדייא על מתן גט, אתמהה.

פרק ב'יד, ממך 5010

ענף ד

דברי הפת"ש ע"פ שיטת הש"ר: ראי במנוע כל עניין אישות
אמור לכופו על מתן גט

ירושלמיית, וכש"כ לפי מסקנת הפת"ש (ולא"ע סי'
קג"ל, סכל"ד) ע"פ שיטת הש"ד (גנו"ה,
קי' כ"ס ומ"ט) [שהביא (פס, סק"ז)], דאך במנועו ממנה
כל עניין אישות, ג"כ אין כופין אותו להוציא, [וכן
ס"ל גם מהרש"ס (י"ג, כי' קמ"ז) עי"ש, ודלא כדעת
הרשב"ש (קי' לפ"ג) המצוין בהנחות רעכ"א (פס), שכתב
בדודאי דעלינו לחוש ולהחמיר עכ"פ כשיטת הריב"ש
(פ"ל), דזוקא בדרך נתינת ברירה בין שבועה לגט הוא
דמויו לכופו, וג"ז רק על גט זמן אבל לא זולת כלל,
עכת"ד עי"ש.

א"ב לדבריהם, בודאי דין שום מקום לכופו על
מתן גט כ"א דזוקא באופן "ברירה" בין
שבועה ובין גט זמן. **וממילא** הדק"ל, דאיך התעלמו
 מזה לכופו להדייא על מתן גט, אתמהה.

ענף ה

בו"ע מודים ואף היב"מ: דילול יותר יש לכופו רק על "גט זמן"
ורביעית, דאך לדעת הבית מאיר (פס) שחולק על
לו הברירה בין שבועה ולגט זמן, [וכן כתוב גם בבית
אפרים (מדצום מכתב מלכ"יו, כי' י"ג), עי"ש]. מ"מ, עכ"פ
בזה הרי כולי עלמא מודים, دائ אפשר לכופו לכל
היוותר ורק על "גט זמן", אבל על "גט מוחלט" וודאי
דאstor לכופו, וכמברואר להדייא בלשון ש"ע וכג"ל (ניתן
ענף זה) עי"ש.

רעד שמן רוקח (מלימלא, מה"ע סי' ז'), שפסק בפסקות,
אם עברו בכח"ג וכופחו להדייא שלא בדרך
ברירה, אז הגט פסול ובטל, והחטם פשוט, דב"גט
מן השני ממזרים, עי"ש. והחטם פשוט, דב"גט
זמן" כיוון שהשארכנו עכ"פ הברירה בידיו לחזור אליה
טרם כלות הזמן, הרי נמצאה דבמה שלא חזר אליה בעוד

הכפיה

מה

מועד, הו"ל Caino שmagala בזו שగירוש מרצונו,
משא"כ על גט מוחלט לית מאן דפליג דאסור לכופו.
ובש"ב לפי דעת המשיב בשוו"ת הרם"א (ס"י ל"י),
דאיפלו כלפי הדיין שלאחר דין הנ"ל (יט
ס"י) והוא (פס, ק"ט),adam הדבר ידוע שאנו ראש
לעמדו במקום שנשאה מפני סכנת נששות, וצריך לבrhoה
מקום למקום [וכדליךמן (ס"י ו)], כופין אותו לגורשה
כי היא אינה צריכה לכך לאחריו עי"ש, כתוב דמ"מ אין
לכופו להדייא, רק ליתן לו הברירה לשוב לבתו,
עי"ש. **וב"פ** להדייא בברכת אברהם (ס"י ל"ג), דחיבין
ליתן לו הברירה לחזר ממרדו, וכותב בזה"ל: יודבר
משפטים את אבי האשח, עד מתי תקשה לשאול עניינים
באלה אשר אין מקום כל ע"פ דתוה"ק, החשbill זה
יגרום ח"ז פירוד בין חזוג, עכ"ל עי"ש.

ובן הוא גם שיטת הביאור הגר"א (פס, סק"ט) שכחוב
וז"ל: צ"ל ג"כ בנו"ל [ר"ל, דאיפלו בכח"ג אסור
לכופו להדייא על הגט, רק בדרך ברירה על "גט זמן"
כמו בדיין הקודם], אבל שאינו מפורש בחדייא בגמרא
דכופין, אין כופין, ואע"ג דמנוע תשמש ומוזנות כופין
במש"ב [במ"ג, [מ"מ] משום שאינה רוצחה לצאת אהירוי,
לא איתמר בחדייא דכופין, עכ"ל. ונתקט כוותיה
להלכה בעונג יו"ט (ס"י קמ"מ, סמלה ז'), וחדר"ד
(ולא"ע, כי' ל'), ובערווה"ש (פס, ס"ג), עי"ש. **וב"פ**
כאין מסוכן לו לדור במקומה, בודאי דכלו"ע א"א
לכופו על גט מוחלט, רק לכל היותר על גט זמן בלבד.

ומעתה, כש"כ וק"ז ב"ב של ק"ז בנו"ג, דל"ה
מסוכן לו לדור בלונדון, שנוכל לומר
שבודאי לא יוכל לדור שמה, [וכל מה שטען הוא רק,
ולдинא יש לו זכות על קביעת מקום מגורים בניו אירק
כפי המדבר בינויהם טרם התחתנותם, והיה מוכן לציית
לפסק ב"יד שידונו לו ע"ז ע"פ דין גמור עם מהיכן
דנתנו]. והיבן מצינו בתוה"ק, שיהא מותר לכופף את
הבעל על גירושין בכח"ג, להתייר ולהפקיר אישת איש
עלמא על סמך "הרגשים" המיסודים על "דעת בעל
הבית", בלי שום יסוד מוסד כלשהו ע"ז בהלכה כלל.
האם יש הו"א למי שיש בו קורתוב של ריח תורה,
שהיה מותר לכופו בכח"ג על גט מוחלט מבלי ברירה
אחרת, בודאי דלא, דהיינו ליכא אף דעתה יהודאה
המתיר זאת.

והגאון בעל שמן רוקח (מלימלא, מה"ע סי' ז', מה"ט
ויל) מתהכרר על איזה מורה שכפה בעל

סימן ז'

אם יש מקום להтир כפיית הגט בשחבעל מוכן לדור עמה בדרך קבוע במקומות אחר

[ובו ו' ענפים]: א. החלוק שבין "בורח" הנם מקומות למקומות, ובין מי שורצה להשתקע במק'א. ב. טעות הרפוס שנשתרכב בתשובה הרא"ש שלפנינו. ג. אישור הנוסח הנכון ברא"ש, ע"פ ה' עדים נאמנים. ד. הוכחות נוספות והנוסח הנכון ברא"ש בירוטה הטור. ה. מסקנות הופסוקים: ואפילו הבורח ממקום אין מותר לכופו כי אם רך על דרך ברירה. ג. היהודים הנדרול של מגלה פנים בתורה שלא כhalbה במונינו המתו כפיית נת נהג דברי כל הופסוקים, ע"ז יו"ז ודונית ביצוצות דבריהם.

ועתיה נפן להחטף, אם שידך לדון בנ"ד מכח הדין המובא בטושו"ע (ה"ע סי' קי"ד, ק"ט) זויל: אם הדבר ידוע שאינו רשאי לעמוד במקום שנשאה מפני סכנות נפשות, בופין אותו לנרש, (קג"כ: כי סיל מילא ניליכ לנו מלוי), עכ"ל, והטור (פס) כתוב ד"ז בשם אביו הרא"ש, ע"ש.

פסק ב"ר. מס' 5010

ענף א'

חלוקת הבורר בין "בורח" שמובהר לנו למקום ולמי מי שורצה להשתקע במקום אחר

א). **הנה,** הגט דלפום ריהטה משמע לכארוה מפשטות לשון זה כפי שהביאה המחבר בשועע, ואפילו אם הבעל מוכrho להתיישב במדינה אחרת מהמת סכנה משום שהוא מוכחב למלכות במדינתו [שנידון שם להריגה], אז כופין אותו לגרשה. וא"כ לפ"זআ' תיא לא כארוה, דכש"כ וק"ז כשרה להתיישב במדינה אחרת שלא מחייב סכנה, רק מכח טעם ונימוקים אחרים, דבודאי מותר לכופו על גט במכש"כ מדין זה.

ולבוארה במושכל ראשון יפלא מאד, דא"כ למה סתום המחבר בשו"ע (ה"ע סי' ע"א, ק"ה) בסתמא: אבל הנושא אשה באחת מהארצאות והוא מאנשי אותה הארץ אין יכול להוציא אותה לארץ אחרת..., ותל"מ. **הלא** הרבה יותר מזה הוריל להשミニינו, דלא רך שאינו יכול לכופה לכלת אחורי

(שכבר עזבה פ"א שש שנים) על מתן גט, רק מפני שאמר לה שם תנהג לעתיד כמו בעבר או יעבנה עזה"פ, וכותב עליו בזה"ל:

וזדי דהמסדר הזה ראוי לסתור שערו, דעת שכפה אורתו לרשותו, הויל לבפואה שישיב לבתו, ולא נמלך עם שום אדם כאילו היה ח"ז עולם הפקר... וזי דעשה שלא כהוגן ומעשים אשר לא יישרו עשה המסדר הזה עם הבעל. **ואלי** משומ שאמור [שיעבנה עזה"פ אם תנתנה שלא כהוגן] הלא אף בידוע שרוצה לילד אל ארץ אחרת, משפטו חרוץ בתשובה הרא"ש (כלל מ"ג, סי' י"ג), והובא בטושו"ע (ה"ע סי' קי"ד, ק"ט) דמשביעין שהנתן פטול ובניה ממזרים... הדגט פסול הוא מראורייתא.. עכ"ל, ותל"מ.

וזאת תורה העולה מסימן זה בחנוגע לפ"ד:

דמבחן ארבעה טעמים בפ"א, מש"כ הופסוקים בגדר דין זה ד"הויל למזרקים", אין שום מקום כלל להכשיר כפיית הגט על הבעל בנ"ד. ואלו הן:

א. רזה ל"ה שידך רק בימי קדם, של"ה אפשרות קשר, והיה חשש העלמה, וגם רך כשאמור היה לחזור.

ב. ואפילו או ל"ה מותר לכופו רך ע"ד "ברירה" בפולה.

ג. ובפרט לדעת המהרשר"ם והש"ר [שהחתת"ש נקט כוותיה]: דאף מונע כל ענייני אישות אין לכופו על מתן גט.

ד. דבזה מילת ב"ע מודים: דלבל היזדר מותר לבוט בכה"ג רך על גט "זמן" דוקא ולא וולת.

ואצ"ל דכש"כ בהצטרפות כלם ביחד, בודאי של"ה שום בסיס ויסוד כלשהו להтир עליו כפיית גט להריה, ואף לא ע"פ שיטה ודעה יהודאה. **אדרכיה** הדין ברור, שהנתן פסול מה"ת, ובניה מן השני ממזרים, ובגלל מדברי הופסוקים.

משפט

פ"א נפיית בעל וה פימן ו מון לשכו"ע במק"א ענף א

הכפיה

מו

לגרשות, ואם רשיית לדיות בעיר אע"פ שהזוא מוכתב למלוכות בעיר אחרת, אין כופין אותו להוציאיה, עכ"ל.

הרוי לנוגו גילוי גדול, מן מלכים הללו שבשלון הרא"ש המובא בטור: "זהו ברוח מקום למקום, ואינו רשאי לעמוד במקום אחד מפני סכנת נשות", דמיiri החם ממי שמחמתה שהמלוכות מהפץ אחריו להרגו, על כן אינו יכול לעמוד ולשהות במקום אחד רק לזמן קצר, והוא מוכרח לשנות את מקומו בתידירות, לויזן ולנוס תמיד להיות נוען ונד מקום למקומות כדי שלא יתפס, [וכי]ודע שאנשים המחבאים עצם מרודפים, אינם יכולים לשחות זמן רב במק"א מיראתם שלא يتגלה מחבואם ויתפסו].

ובזה יובן היטב מדוע לשונו של הרא"ש מש"כ עליה: ד"א אין לך טענה גדולה מזו, כיון שאינו רשאי לישאר אצלך, מה דלולא הכרה בריחתו מקום למקום, לא היה מובן כלל הפשיטות הגדול ש"א אין לך טענה גדולה מזו", ומהו עדיפותו של מי שרצו להתיישב במק"א מחמת רוחק פרנסה. **דאי** משום ד"היא אינה חייבת לckett אחריו לארץ אחרת" וכדומים עליה, הלא אף הסוברים גם כשרוצה לילך לדור בארץ אחרת מחמת רוחק פרנסה אינה חייבת רבשביל כך היא מותר לכופו לגרשה, וככהוכחנו לעיל (ס"ד, ענף ז') מהמן להקת דברי הפוסקים בזה, עי"ש.

ברם לפי האמור, דהتم מיירי דוקא ממשאיינו יכול לעמוד במנוחה במקום אחד, מפני שהוא מוכרח לנס בתידירות מקום למקום. **שפיר** מובן היטב דבשיטא שא"א לחbow ממנה להשתתף עמו בחו"ל משומם דבשיטא שא"א לחbow ממנה להשתתף עמו בחו"ל צער ובבלה שכזה, של גלות ונינה תדרית מקום למקום, מבלי אפשרות שתמנוח לכה וגליהם במקום אחד. **ומשו"ה** שפיר כייפין ליה בכ"ג להוציאיה אם היא תובעת להתרשם, דהרי זהו דבר שאינו מצוי כלל בחיות חי גלות ובבלה שכזה, ובודאי שלא נישאת לו אדעתא דהכי לחיות עמו חי טירוף ובהלה.

משא"ב, מי שרצו להעתיק את דירתו במקום אחר מאייה טעם וסיבה [אם מפני הרווחת פרנסה, או לצורך בראותו, או משום חזוק שלום ביחס וככני], והוא רוצה להשתתקע שם באופן קבוע עלמי מנוחות. **בב"ג** פשוט, דאיפלו הסוברים כהרב"ש שאינו יכול לכופה לckett אחריו,

לאין אחרית, אלא דאדרכה היא יכולה לבונף אותו בכ"ג שיגרשנה וכמש"כ לкамן (ס"י קי"ר, ס"ע) וכן כל, ומאי זו שתיקה, דכל כי האי הו"ל לפרש ולא לסתום, רצ"ע. [ועי' רמ"א (טט), שציין לשם, וכנראה שהיא קשה לו קושיא זו, עי"ש]. **נקב"ד, ממך 5010**

וכמו"ב יפלא גם על רביינו הרמ"א, דכאן (ס"י ע"א, ס"ה) הביא שני הדיעות דהתה"ד והרביב"ש, בעניין אם יכול להוציאיה למק"א מחמת דוקח פרנסה, ומניח הדבר בספק מבלי להזכיר בזה. ואילו (טט, ס"ג) כתוב בברירות, שאם יש לו להבעל איזה אמתה לא על רצונו להשתתקע במק"א אז צריכה לckett אחריו. **והגמ** שזו היה אפשר ליישב בדוחק בכתשחلك בין הנושאים, דשא"ה בס"ב בהדרין של השותה מיימון, דשם היה הדבר נוגע לבריאותו שהיה סכנה לו לדoor מקומה מחמת מג האoir הקשה. **אבל** מה נענה על מה שנותם אח"כ (ס"י קי"ר, ס"ע) כהרא"ש: דאיפלו אם רוצה לילך למק"א משום שהוא מוכתב למלוכות, ג"כ אינה צריכה לckett אחריו. **ולא** עוד, אלא שד"ז אף מתיר לכוף את הבעל שיגרשנה, הלא גם לעיל (ס"י ע"א, ס"ג) נוגע הדבר לסכנת נשושו של הבעל, ומ"ש סכנת בריאותו מחמת רוע מג האoir, מסכנת נשושו מחמת שהמלוכות רוצה להרוג אותו, וצ"ג.

ומחומר הקושיא היה מקום ליכנס בפирצה דחוקה ולומר, דהינו טעם דכו פין את ה"מוכתבין למלוכות" לגרש את נשותהן, משום דהמלך היה רגיל להפקיר את נשותהן לעלמא, וכדאיתא בגמרא (כמוגם ס"ג, ה'), [ועי' רש"י (טט, ד"ט פ"ג נא)], וא"כ י"ל דמשו"ה התיר הרא"ש לכוף אותו לגרש את נשותהן, כדי שלא יהיו הפקר ח"ז. **אמנם** הדוחק שבפירוש זו גלי וידוע, דכל כי האי הו"ל להרא"ש לפרש ולא לסתום, ואין זה פשוט משמעות כוונת לשונו כלל.

ב). אמןם, לאחר ההתבוננות קצת במקור הדברים, י בא הכל על נesson, דהנה כאמור הובא דין זה בטור בשם הרא"ש, ושם כתוב בזה": ושאלת, מי שטענה שיכפווחו לבעלת שיגרשנה מפני שהוא מוכתב למלוכות, והוא ברוח מקום למקום, ואינו רשאי לעמוד במקום אחד מפני סכנת נשות. **תשובה**: דבר זה תלוי בחקירת הדיינין, אם הדבר ידוע שאינו רשאי לעמוד במקום שניישאות מפני סכנת נשות, אין לך טענה גדולה מזו, כיון שאינו רשאי לישאר אצלך, והוא אינה חייבת לילך אחריו לארץ אחרות, ובופין אותו

הכפיה

ענף ב

טעות חריפה שנשתרכבה בתשוכת הרא"ש שלפניינו

א). **והנה** מה שגורם, שכמה מחברים לא הרגישו בחילוק המשפט הנ"ל (עמ' ה') שבין "בורח" ל"משתקע", ושהרא"ש חתום מיריע דוקא מי שמכורח לנוט מקום למקום. **הוא** מה שתשובה זו נדפס בשגיאה בדילוג דבר זה. וכן נברא קצת השתלים:

הדברים:

נקיך מס' 5010

דנה, תשובה זו היה חסר לגמרי מספרי שו"ת הרא"ש שנדרפסו בימי קדם, דהיינו בדפוס הראשון (קונגעויל, לפ"ג), וכן בדפוס השני (ויליאם, פ"ג) [מה שרבינו הב"י השתמש בדפוס זה, ועוד לא הייתה תשובה זו לمراجعة עניין, כמו שרואין בעיליל, מה שהשאר חלק את הדר"ה שהציג על דבריו הטור הלו, מבלי לציין את מקומה וכדרכו בכ"מ, ובשו"ט קמ"ה, סי' קע"ו), וכן השואל בכפי אחרן (סי' י"ג) [הה הג"ר משה פאדרו] כתבו, שאינם יודעים אליה מקומה של תשובה זו, הייתה שהב"י לא ציין את מקומה.

והפעם הראשון שנתרפס תשובה זו בדפוס, הייתה בדפוס השלישי של שו"ת הרא"ש (ויליאם, פ"ג), [קרוב לשלש מאות שנה מפטירת הרא"ש (טנ"ט פ"ט)], ושלשים ושתיים שנה לפטירת הב"י (טנ"ט פ"ט)], ותשובה זו מופיעה שם (כלל מ"ג, סי' ה' פטאי) בתור אחד מן התשובות ה"נוספות". [ומה שהמדרפיסים החפאו, שהוספות הללו הגיעו לידי המהרש"ל שקיבלם מן הב"י, כבר העירו בהוצאה "מכון ירושלים" (טנ"ט)], זהה אינו נcone כלל, דהיינו כל התשובות הנוספות שם, אין להם ذכר כלל בספר ב"י, ולא כתבו כן רק כדי להסביר את מקחם, עי"ש]. **ואנו** מוסיף: אין להם זכר גם בספר ברוך הבית, מה שזאת אומרת שלא ראה את התשובות הנוספות כלל, ואף לא לאחר שגמר את ספרו ב"י].

והנה, תשובה זו נדפס שם בשינוי לשון מכפי מה שהעתיקה הטור כנ"ל (לט' ה', לד"ס מנס), וזהיל הנדרפס: **ועל** הטענה השנייה שהוא [המורשה של האשח] טוען, שיכופו אותו לרשות מפני **מכנת נפשות**, דבר זה תלי בחיקורת הדיין, אם הדבר ידוע שאינו יכול לעמוד במקומות שקידש בת שמעון ללא סכנת נפשות, אין לך טענה חזקה יותר מזו. כי הייך תנשא לו והיא אינה מהווית לילך אחריו למדינה אחרת, ואפיו אם כבר נשאה וארע לו או נאם, כי אין יכול לישאר עמה

מ"מ ודאי אכתי אין זה מתר לכופו בשbill זה על גירושין, דהרי זה לא נמנה בין מי שכופין אותו לגרש. ובוין דס"ס הואיל דבר המצוי, שבנ"א מעתקים דירתם לאرض אחרת, והוא מוכן ליתן לה שם כל התהיבותיו אליה, בודאי דין לו דין "מורד" כלל, וח"ו לכופו בשbill זה על מתן גט, וכמ"כ להדייה הפסיקים הנ"ל (עמ' ג', לומ' ז', מנ' לד"ס ולדיים, ולין), זופו"ב.

ג). **וישו"ר** דבאמת חילוק זה מפורש יוצא בדברי הריב"ש (レス פ"ה) [זהביה מהחדש"ט] (לה"ע, סי' קי"ט), וחת"מ וחב"ש (ס"י ע"א, סק"ט), ומהריש"ט (מ"ג, סי' לפ"ז) שכתב, דזוקא כשהבעל רוצה לילך ולהתיישב במקום מסוים בשbill פרנסתו, אז יש אופנים שיכולים לכוף את אשתו ללבת עמו, משא"כ כשרוצה להוליכה ולהדייה אינה ואנה מקום לעצם הספק אולי ימצא פרנסה באיזה מקום, בכה"ג אינה מהויבת לילך עמו, עי"ש. הרי לנו מפורש בדבריהם תוקף החילוק המשפט והברור מה שיש בין התישבות במקומות קבוע, ולבן ניסחה וריצה מקום למקום.

וממילא פשוט, דמה שהמחבר בשו"ע (ס"ט) לא האריך לפresher דמיירי דזוקא מבעל הבעה מקום למקום, אין זאת ממש שמתיר כפה בכיה"ג גם כשהבעל הולך להתיישב בקביעות במק"א, אלא ממש דבשלחנו נהג לנוקוט בלשון קצרה, וסמך על המעיין במקור בלשון הطور שיראה ויבין זאת. **ונמצא** זאת כ"פ בלשון המחבר בשו"ע שמקצר ועולה, וע"כ הזיהרו הפסיקים שלא לפסוק מן מطبع הקוצר של השו"ע, מבלי עיון בטור וב"י וכיודע, עי"ד מלאכיו (כללי פטוי"ע, לומ' ה'), יש"ח (כללי גטוקים, סי' י"ג, הלמיים ה', וכ'), חת"ט (חו"מ קי"כ, לד"ס וועוד. ומ"ע מ"ג, סי' קי"ג, לד"ס לפ"ז), וזופו"ב. [וראה لكمן (עמ' ד', לומ' ד', לד"ס וכון דאייה"ג בשו"ת פנ"י (ס"י ע"ט) אכן מתلون על המחבר כאן שקייצר בלשונו ונתן מכשול כאילו שמוטר לכוף אף כשרוצה להשתקע במק"א, מה שז"א, עי"ש. וראה עוד דהמחבר סמך שיעינו במקור הדברים, עי"ש].

סיכום וקיצור העולה מענף זה:

א). דהרא"ש מדגיש בברירות, דמיירי דזוקא מ"BORACH" המורה לזריז מקום למקום, דאו כופין אותו על גט ומן, משא"כ כשרוצה להשתקע במקום אחד, אין שום מקור להיתר כפה, אפילו בשאי לו חובות לילך להשתקע שם.

שהטעוה לא היה אחר מאותו הכותב מי שהעתיק את התשובות הנוספות על ה"גליון" של דפוס שור"ת הרא"ש (וועילם, צ"ז) [שם שם הודפס לראשונה (וועילם, טק"ז), כמו שמספר המגיה בדפוס ווילנא (מלמ"ה ע"ש)].

דנהנה אותה ה"גליון" שעם ההוספות בכתב"י הייתה מראה עינינו, וראינו איך שנקה אותה הכותב בהרבה חסירות, דמלבד החסירות שנשלמו בין סוגרים מרובעות ע"י המגיה של דפוס ווילנא הנ"ל בתשובה זו. הרי נמצאים שם עוד טעויות בולטים, מה שמדפיסי ווילנא לא מצאו אף לנחות להגדישם, וכגון במקום התיבות: "זהיא אינה מחוייבת לילך אחריו" כבහנדפס, כתוב בכתיבת יד הנ"ל שעל הגליון להיפך: "זהוא אינו מחוייב לילך אחריה", ועוד שניים.

באופן שמתברר מאד, שאותו הכותב שלא היה דיין כלל, כמו שרואין בעיליל שידיג על תיבות שלימות, מה שהשלימו מדפיסי ווילנא, וגם החליף כמה מלים מלשון זכר לשון נקייה וכנ"ל. הוא הוא גם מי שטעה ודילג על המלים: "שהוא מוכתב למלכות, והוא ברורה מקום למקום, ואני רשאי לעמוד במקום אחד", שיחסר בטעות אותה שורה שלימה שהיא כתוב בכתב"י בין שני המלים ד"מפני", ודילג ממלת "מפני" משורה לחברתה, וכפי הנראה העתקת בעל הטורים בשלימות וכנ"ל, והבן.

סבירומ וקיצור העוללה מענף זה:

א. שהמדפיס הראשון שהבניס ה"תשבות הנוספות" בש"ת הרא"ש, דרג בטיעות על שורה שלימה שהייתה כתוב שם, דמיידי מ"ברורה מקום למקום", והוא טעות דMOVICH MSS.

פרק ניד. מס' 5010

ענף ג

קביעת הנוחת המכון בלשון הרא"ש ע"פ חמישה עדים נאמנים א). **ונעידה** לנו חמישה עדים נאמנים, שהגירסה שורה הנ"ל, המוכח דהרא"ש מ"יררי דוקא ממי שנשנס מקומו למקום: [א], ובינו הטור בנו של הרא"ש וכן"ל (לומ' ה', לד' למינס). [ב], וכן מחר"ם אלשקר (מי ע"ג) מזכיר תשובה הרא"ש הלו', ומעטיק דמיידי מבורה מקומו למקום ואינו רשאי לעמוד במקום אחד, ע"ש. [ג], השלטי נבודים (גיטין ע"א, ה', לומ' ג') הביא ג"כ תשובה זו מהרא"ש כלשון השעתיק בנו בעל הטורים, دائירי מבורה מקומו למקום, ע"ש. [ד], וכן הלבוש

בעיר לקיים לה עונתה, היו כופין אותו לנרשת, כ"ש עתה שאינה אלא מקודשת לו, הייך נשא לו והוא צריך לבrhoה, ותשב גלמודה כל ימיה, אמן אם הוא רשאי להיות בעיר, ע"פ"י שמכותב למלכות בעיר אחרת, אין כופין אותו להוציא, עכ"ל בהנדפס.

וחמץין יראה ויבחין מיד כמה שינויים בולטים מן הנוסח המקורי בטור: [א], לא נזכר בראש התשובה העניין של "מוכתב למלכות" כלל. [ב], וגם העיקר הגדל, דמיידי ממי שיינט מקום למקום" וכמו שהעתיקוה הטו, לא נזכר שם כלל. [ג], בסוף התשובה אכן מזכיר ענין ה"בירתה" בכתוב: "זההוא צריך לבrhoה", וגם העניין ד"מוכתב למלכות" בכתוב: "ע"פ"י שמכותב למלכות בעיר אחרת", ואם תרי תמייה מזכיר דכיידי איןשי (מלין ע"א, ג'), הרי כש"כ דתלאה, והלא דבר הוא.

ב). **אמנם**, לאחר עיקוב ובדיקה קלה, מתברר מה שהתרחש כאן, שהכותב שעסוק בעבודת העתקה מכתב יד למש니חו, טעה ודילג שורה שלימה, מתיבת "מפני" הראשון לתיבת "מפני" השני שבשורה שלאחריה, דנהנה ז"ל התשובה כפי שהעתיקה הטו: מי שטוענת שיכפוו לבעה שיגרשנה "מפני" שהוא מוכתב למלכות, והוא ברורה מקום למקום, ואני רשאי לעמוד במקום אחד "מפני" סכנת נפשות, עכ"ל. **אבל** בהנדפס כתוב: שיכפוו אותו לנרש" "מפני" סכנת נפשות..

ונראה בעיליל מה שאירעפה, שהכותב המעתיק דילג בטיעות מן תיבת "מפני" הראשון עד תיבת "מפני" השני שבשורה שלאחריה, וכן משמתרחש כמה פעמים בעית שמעתיקים מקום אחד למשニחו, שהמעתיק הידוע שעומד באיזה תיבה מסוים, כשגם לכתוב התיבות בהעתיקה, וחוזר להסתכל בהמקור מהיכן להמשיך לכתוב בהעתיקה, הוא מתחילה בטיעות ב"תיבה" דומה הנמצאת גם בשורה שלאחריה. ובכה אירע, שנדפס תשובה זו בדילוג התיבות העקaries הללו, הקובעים דמיידי מבורה מקום למקום.

והגמ, שאין לנו יודע עד מה, באיזה תיבת יד שהתחילה שגגה זו, יתכן שהתרחש כבר שנים רבות טרם הדפסת התשובה זו בראשונה (פרק אס"י), דשבשתא כיוון דעת על, והמעתיק מכתיבת יד המוטעת והחסירה, חוזר על שגיאה זו, וכן כל המעתיקים זה מזה הזו על אותה השגיאה חוזר ושוב. **מ"מ** מסתבר,

על פני הגירסה החסרה. וזהו מן הטעם הפshoot, דבכשננקוט כהגירסה המלא, הרי לא נצטרך להאשים מישחו עם כוונות זדוניות, רק נאמר לכל היותר שהגירסה החסר התרחש בטעות, ע"י דילוג שורה שבין המלים "מןפי" המופיע שם ב'פ' וכן ל"ל (וילול), ע"ש. משא"ב בכשנעדיף הגירסה החסר על פני המלא, הלא נצטרך לומר שנגירסה המלא הוכנס בזיהוף ובמזיד, דבר שהוא נגד השכל לומר כן, ז"פ.

ומעתה, כש"כ וק"ז, כאשר נודע לנו תוקף סמכותם של ה' מעתיקים הנ"ל, שהיו פוסקים מפוסמים וגדולי ישראל מי שככל בית ישראל נשען עליהם ועל הוראתם בקדושה, ובפרט כשביביהם נמצאים גם בנו ותלמידיו של הרא"ש, האם יש לנו עוד צל ספק, איזה מן שני הגירסאות בתשובה הרא"ש הוא הנכונה. בודאי שנאמנים עליינו חמשה מטבי לכת האלו: היה רכינו הטור בנו של הרא"ש, והוא עמו בעל חזות התנופה תלמידו החשוב מי שהתפלל במזיד בהפצת תשובותיו של רבו, ועם מה מהר"ם אלשיך, ובבעל שלטי הנבורים, ועל צבאם רכינו בעל הלבושים, שדברי כולם מתברר ומתלבן דהרא"ש מيري דוקא בגונא, כשהבעל מוכחה לנוס מקום למקומות מחמת הסכנה, דהלא כולם מתנהבים ומביאים דברי הרא"ש בתשובה

נקה נ"ד, מתק 5010 זו בסגנון אחד דבבכי קמיiri.

ובפרק כשב"פ גירסה זו, שפיר מוסבר היטב מאד הבסיס להתריר לכופו על גט, מכיוון שא"א לחיב את אשתו להשתתק עמו במרוצתו ולהיות חי צער וגולות מקום למקום, ובBOROR שלא ע"מ בן נישאת לו וכmesh"כ הלבוש, משוויה שפיר הרין נותן לכופו לגרשה, משא"כ בכשרוצה להשתתק במק"א, בודאי דא"א להתריר עליו כפיית גט, וכmesh"כ כל הפסיקים הנ"ל (ס"י ד, עף ז, הוט ז, מל"ט ולידלו). ובש"ב, כשב"פ מהלך זה, יתיישבו היטב כל הקושיות והסתירות שבדברי המחבר והרמ"א וכן ל"ל (הוט ה', מן ל"ז ולכלהו ותיקן), עי"ש וזפו"ב.

סיכון וקייזור העולה מענף זה:

א. דיש לנו המשזה עדים נאמנים, שהנידוא הנכונה בתשובה הרא"ש, הוא דמיiri מ"borah" מקום למקום רוקא, ה"ה: בנו "בעל האזרחים", ותלמידו בעל חזות התנופה" מי שהתעסק בהפצת תורה רבוי בתשוביתו, ומהר"ם אלשיך, ושלטי הנבורים, והלבו"ש.

(ט) כשםביא הך דין כתוב דמיiri באופין זה, ז"ל: אשר שטוענת שכופו לבעה שיגרשנה מפני שהוא מוכתב למלכות, וצריך לברוח למקום, ואינו רשאי לעמוד במקום אחד מפני הסכנה..., אין לך טענה גדולה מזו, שהיא אינה צריכה לлечת אחריו מעיר לעיר, [והוא מוסיף הסבר מודיליה]: שלא על דעת בן נשאותו, והוא אינו רשאי לעמוד במקום אחד מפני אימת המלכויות, לפיכך כופין אותו לגורשה, עכ"ל.

והאהדרון חביב: [ה] דאמיתת גירסה זו מתברר גם מתלמידיו הגדול של רכינו הרא"ש, ה"ה הר"ד משה ברושלוי"ש ז"ל, שהוא היה מי שהatteפל במיוחד בהפצת תורה רבוי בתשוביותיו, ומזה חיבר ועשה את הספר הזה התנופת, שככל תוכנו הוא קיזור מתשוביותיו של רבוי הרא"ש. [וכתב בהקדמתו דמשו"ה קראם בשם זה, יعن כי חורם מזבח תודת שלמי הרב השלם אדונינו הרא"ש, להודיע כי מתלמידי תלמידי הרב אנחנו, ומימיינו אנו שותים ומפיו אנו חיים, עכ"ל]. וישם (ק"י מ"ט), הביב קיזור תשובה זו מרכו הרא"ש בזיה"ל: הטענת שכופו לבעה לגורשה מפני שהוא מוכתב למלאות מעירו, "זהה בורה ממוקם למקום להמלט על נפשו"..., עכ"ל.

הרי לנו עדותו של תלמידו הגדול של רכינו הרא"ש, מי שהיה המומחה והבקי בתורת רבוי וכי שעסק בהפצת תשוביותיו, שכתב להדייא דמיiri ממי שנס וכורח מקום למקום, וכמו שהעתיקה בנו בעל הטורים. ומחבר זה הוא בר סמכא גדול, כי מREN היב"י מצטט מלשונו בכמה מקומות בחיבורו, וכן הוזכרו דבריו במחדר"ט (מל"ע, סוף"י מ"ה), וגם הדיבר"ש (ס"י ר"ע) מזכירו איך שהסתכים לאיזה פס"ד, ומשמע שהיה מקובל כפוסק גדול, וגם נדרפס ממנו תשובה בפאר הדור (ס"י קפ"ג), ורכינו החיד"א הדריס את כל חזות התנופה בסוף ספרו חיים שאל, עי"ש. [ומש"כ הושאל בבפני אהרן (ק"י י"ג) [ה"ה הג"ר משה פאדרו] שלא מצא תשובה זו בחזות התנופה, הוא תמורה מאד, דהיינו אכן נמצא שם תשובה זו וכדבר האמור].

ב. **והנה** הדבר פשוט, דאף לו לא שהינו מכיריים בתוקף סמכותם של הנ"ק ה' מעתיקים הנ"ל, שהעתיקו דברי הרא"ש דמיiri ממי שנס ממוקם למקום, ג"כ היה הדבר מובן לכל מי שיש לו מה בקדקו, דכשיש לפניו שני גיסאות בתשובה הרא"ש, אחד חסר שורה שלימה, ואחד מלא עם אותה שורה, דבוזאי שהשכל היישר מחייב להעדיף הגירסה המלא

מקום למקומות אז קופין אותו לגרש, מודהיא אינה חייבת לлечת אחריו. אבל אם רץעיר בעיר אותה מדינה, ויתכן שיוכל לישאר בעיר אחת ולא יריגשו בו, אין קופין אותה לגרש, הגם דהיא אינה חייבת להתחשף במרוצתו, אבל אם נס ליערות ומדרניות אפילו באותה הארץ, קופין אותו לגרש, אלא דבנידון דידייה של"ה צריך לברוח למקום, חייבת לבא אצלו לעיר האחרת, כיון דמחמת סכנה שאני מחמת פרנסה, ומדיק בדברי הלבוש דכל היכא שיווכל לעמוד במקומות אחד צריכה לлечת אחריו, עכת"ד עי"ש.

וב"כ גם [ג] במחנה דור (גינון, אבל ל"ג), כדייך, מלשון הטור והלבוש, יש חילוק בין ברוח מקום למקום, ולבין משתקע בקביעות במקום אחד, עי"ש. ובן הוא גם דעת [ד] השואל בכפי אחרין (ס"י ע"ג) [הה הגיר משה פדרון], שכטב לדכאותה הדין של הרא"ש המובה בשור"ע (ס"י קי"ז, ק"ט) סותר לדינו של התה"ד המובה ברמ"א (ס"י ע"ה, ק"ה), ואיך ייתכן משתקעו כל הפסוקים מסתירה זו, ומישיב ד"ז עם החילוק שבין ברוח ומשתקע, וכטב דעתך דזהו כוונת המחבר (ס"י קי"ז, ק"ע) הגם שלא פירוש דמיiri מבורת, דסמרק על המעניינים במקור הדברים בטור, שכבר הזירוי הפסוקים שלא להורות מטבע הקוצר שבשו"ע, [וזהו דברינו הנה"ל (ענף ג', ד"ה ומיל'ו)], וסימן דאם לא תבא אליו לכאותה מותר לו לישא אחרת, עי"ש.

גם בשור"ת רב פעלים (מ"ג, ל"ג עס"ק ח') כתוב, דלק"מ סתירה שני דיןיהם הלו, וצין לדברי השואל הנה"ל בכפי אחרין, שמלחק בין ברוח ומשתקע. וכטב דהgem שדחה (ס"י י"ג, ג' וויל'ו), את דברי השואל, מ"מ יש להסביר על דבריו, [מסתמא כוונתו, דאין ראייה מסתימת לשון המחבר, דייל' דסמרק על המעיין במקור הדברים וכנו"ל], וסימן דהבעל שהוא מוחזק יכול לטעון קים לי. **פתקנید. מנק 5010** בכל הנך מחלוקת, עי"ש.

ג). **אמנים** מש"כ במשחא דרבבותא (ל"ג עס"ק ע"ה, ק"ה), לדחות את דברי המשיב [הה רבני תונס שהבאים גם השופריה דיעקב], שהבאיו דברי הלבוש במא שמלחק בין ברוח ולבין משתקע במקומות קבוע, דמלשון הלבוש "שלא ע"מ כן נשאטו", משמע דהה אף כשרוצהليل' למקום קבוע עי"ש. הנה עצל שדבריו מרפסין אירא, דהלא שפטו הלבוש בבור מילו לחלק בין נס למשתקע, והטענה: דשלא נישאת לו ע"מ להשתקע במקומות אחר, ודאי דליה רק לישנא יתרה, אבל לא בנה ההיתר עי"ז. ומשל למה"ד דומה

ענף ד

הובחות נופפות מדברי הפוסקים, דהנוכח הנכוון בלשון הרא"ש הוא כנירשת לנו בטור

א). **ובחפשינו** באמצעות תשוכות הפוסקים, מצאנו אישור מלא לדברינו בהרכבה מהם, ואלו הם: [א], בשור"ת שמן רוחך (מליטול, לא"ע ס"י ז', ד"ס וו), מחלוקת מכח הקושיא דלמה לא כתוב הריב"ש (ס"י קל"ז) דבריו על דברי הרא"ש בדין מוכתב למלכות ובORTHOMEAT מקום למקום, אסור לכופו על גט מוחלט, ומתרך בזה"ל: דהתירוץ מבואר בדברי הרא"ש עצמו, שכטב ד"אין לך טענה גדולה מזו",قولמר גאי נלמד מקיז' מאותן שמנו חכמים, "דכיוון דא"א להיות אצלך, א"ב אין לך בעל כל", ואוונן שמנו חכמים, שם הם רוצים להיות עם נשותיהם, אלא שהנשיים אינם רוצים להיות עם מהמת מום ובדומה, עכ"ל.

ובוונתנו מבואר, שמלחק בין "ברוח" ולבין "משתקע", דשאני בעל המוכרכה לברוח מקום למקום, דכיוון שכמעט שהוא מן הנמנע שתוכל להשתקע עמו במרוצתו, משורה הוה"ל "כאילו שאין לה בעל כל", ועל כן כתוב הרא"ש ד"אין לך טענה גדולה מזו". וזהו ממש דברינו הנה"ל (ענף ח', מומ ז', ד"ס וו), עי"ש. [אלא דמה שמשמע קצת מדבריו, דברו רחוי אכן מותר לכופו על גט מוחלט, הרי הנגר"א (ס"י קי"ז, מ"ק) כתוב, דברי הריב"ש קאי וקיים גם על החק דין, ואין מותר לכופו רק על דרך ברירה, והסבירו עמו להקת מגדולי הפוסקים, וכדלקמן (ענף ט') עי"ש]. [ועי' תפארת צבי (אלנות גייני, ס"י ק"ג), שדן שם על מי שסכנה לו לדור במקומו, מפני שהמלכות מהפיש אחריו מכח גניבות שעשה, שהבאי הלבוש הנה"ל (ענף ג', מומ ח', ד"ס וויל'ו), דרך בברוח מקום קופין לגורש, ולא דחאה רק מטעם, דכיוון שהוא גנב, קרוב לוודאי שוגם במק"א יעבור לעליו כס התרעלה, ולבסוף יתפס, עי"ש, הא בלא"ה כשיכול להשתקע במקומות אחר, ודאי אין לכופו על גט, עי"ש].

ב). **ובן** כתוב גם [ב] בשופריה ריעקב (פילינוי מקי"ו, מ"ה עס"ק ס"ג), בנידון ברוח מעיר לעיר אחר מחמת סכנה נשות, והוא אינה רוצה לבא אחריו, והשואל כתוב דהלבוש מחלוקת בין ברוח מקום למקום לבין הלך למקום קבוע, ושכן דעת רבני תונס, והשיב לאחר משא ומתן ע"פ דיווקים בלשון הרא"ש כפי שמועתק בטור, דזהו דוקא אם צריך לברוח לאرض אחרת

שנהרג ואומר שהיה בענין, והיא טעונה לעומתו: שהוא דחיהה בעלמא, עי"ש. ומשמע מדברי הרא"ש בתשובתו שם, דחוינן שאינו מתייחס כלל לטענה זו, שקיבל טענתה שאינו אלא דחיהה בעלמא, ומסיק דכיוון שהבעל טען שהתנה עמה במפורש שלאחר החותנה במקומו אכן תבא עמו לדoor במקומו, אחרת מן הכתוב בהחותובה שלא יוציאנה ממוקומה, שתנוו המפורש גובר על התנאי הרגיל שמנוסח החותובה, ומילא הוא פטור משכו"ע עד שתבא אצלו, עי"ש.

והשתתא אי נימא דאף בכשהבעל הולך להשתתקע במקומות אחר בדרך קבוע מלחמת טענת סכנה, ג"כ ס"ל להרא"ש דיש לכופו להוציא, א"כ אמאי הוצרך לדוחות את טענת סכנה שלו מכח טענתה שהוא דחיהה בעלמא, הלא אף אם היה אמת ונכון הדבר שמסוכן לו לדoor שם, ג"כ לה"ה מועיל לו טענה זו שיוכל להוציאה ממוקומה, ואדרבה היו קופין אותו לגרשה, וכמש"כ בתשובה הניל. א"ו הוא אשר דברנו, רשותה (כלל מג', סי' ח', פ"ג) דמיירי דזוקא מבורה מקום למקום, ואמטו להכי הוצרך לבטל (כלל מג', סי' ז') את טענת סכנה מן הטעם דיאינו רק דחיהה בעלמא, אבל אם אמת היה הדבר, ודאי שטענתו היה מועיל אף לכופה שתבא אצלו, וכmesh"כ דליה אפשר לכופו כלל בכח"ג לגרשה, וזפו"ב.

ה). **ובמו"כ** משמע גם מדברי מב"ט (פ"ג, סי' פ"ג), שדן שם במשמעותו הרכעה רצח לעקור דירתו ולחמת בושה ממשמעו הרכעה רצח לעקור דירתו במדינה אחרת, וגם מהמת הסכנה לבנותיו שע"פ דחט לא ירשו להם לחזור לדת ישראל, ואשותו ממאנת לילכת עמו, והשאלה אם מותר לכופו לגרשה, והשיב דרך על גט זמן לגי שנים מותר לכופו [וכדיבורא לקמן (עמ' פ' ז')] דא"ויל אם תשמע במשך זמן זה שמצוין מקום מנוחה ופרנסה בין יהודים תסכים לבא אצלו, עי"ש. משמעוadam אכן היה לו מקום מסוים וקבע היכן שרווצה לילך להשתתקע שם, אז לה"ה מתייד לכופו על גט כלל, ואף לא רק על גט זמן, וזה מאשר את דברינו, דכל היכא שיש לו מקום קבוע היכן שרווצה להשתתקע, א"א לכופו כלל על מתן גט. ובן יוצא גם מדברי המשיב בשוו"ת חרט"א (סי' נ"ו) שהבין להרא"ש מيري בכשהוא רצן מקום למקום דומיא ממש דעתן דידייה גוף נפק נגיד, מפק 5010 מה שדן עליה, עי"ש.

ובן כתוב להדייא בפני יהושע (ס"י ע"כ), ולאחר שהביא לשון תשובה הרא"ש שבטור, כתוב זו"ל: בעל

למי שניישת לעשיר והעני, או שכך"פ מחייב לגרשה, מן הטענה: שלא נישאת לו ע"מ כן שייעני. **והלא** החלוקת שבין שני הנידונים בולט ומובן מalone, דהיינו שלא נשאה ע"מ להשתקע במקום אחר, אבל ס"ס הרוי ד"ז עושים הרבה הרבה בנו"א, משא"כ לבסוף תמיד מקום למקום בעלי תחת מרגעו לכף רגלם, זה אינו דרך החיים" כלל, והוא דבר שלא יימצא אף באחד מני אלף, וצ"ע.

ובן מש"כ בשער חיים קרי חיים (גולגולת, הל"ע סי' ע"ז), דמלשון הרא"ש "שאינו יכול לעמוד במקום שנשאה" משמע, דאפשרו אם יכול לעמוד במקומות אחר קופין אותו לגרשה, עי"ש. **ודאי** דקשה להעמיד קולא בוגע להתרת א"א על דיקוק לישנא קليلא בעלמא שכזה, בו בזמן שעצם הדבר מופרך לא רק מן הסברא הברורה, אלא גם מכל המקורות שבדינים הללו, ואדריךikt מסיפה דליישנעה, דיקק מרישיה שכזה: **שאינו יכול לעמוד במקומות אחד**, וע"ז סמרק אה"כ.

ובן מה דמשמע ממרוצת לשון מהרש"ם (פ"ג, סי' לפ"ז). ומ"ז, סי' קל"ט), ע"פ דברי הרא"ש מה שהעתיק שם כפי נוסח הנדפס לפניינו, אדם רוץ להוציאה לאין אחרית יכולין לכופו לגרשה, [בודאי שכ"כ משום שלא הריגש שנוטה זה נלקה בחסר של שורה שלמה, וכן נ"ל עפ' ז', לומ' ז') עי"ש]. **הדבר** פשוט ומובן, דכיוון שלא דין שם ע"ז, להתייד כפיה על בעל הרוץ להתיישב במקומות אחר, וכש"כ כשהלא פסק כן למעשה, אדרבה לא התיר שם לכופו על גט בכח"ג, אפילו כשהיתה לה גם טענת חוסר גבו"א, אלא התיר לו לישא אחרית עליה, עי"ש. **א"ב** בודאי, דא"א להוציא קולות בשאלות חמורות הנוגעים להתרת אשת איש מה"ת, מדיקא דליישנא בעלמא שבדברי האחرونים, ובפרטascal הוחכות החזקות ע"פ הנוסח הנכון בתשובה הרא"ש מוכחים להיפך מזה ודבר האמור לעיל (לומ' ז'), וז"פ.

ותומפת ראייה לדברינו, דזוקא בהכי קמיiri הרא"ש, بما שרצה מקום למקום מהמת הסכנה, ורק בכח"ג התיר לכופו, אבל לא כשרווצה להשתתקע בקביעות במק"א מהמת שסכנה לו לדoor במקומות. **дал"כ**, הרי תיקשיין סתרה מפורשת בדברי הרא"ש מדידה אידידה, והרי איה גופיה כתוב (כלל פ"ג, סי' ז'), بما שטען שאינו יכול לקיים תנאו בשטר כתובה שלא יציאנה מדינה, והבעל שהלך למקוםו טען, שתבא אצלו כי אינו יכול לעמוד במקומות מפני אימת כותוי שמעליל עליו בשביל הרוג

הכפיה

נג

סיכון וקיצור העילה מענה זה:

א. דבן מוכח גם מהמן פוסקים אשר מפיהם אנו חיים, שבולם הבינו בפשיטות, הרא"ש מירי דוקא מ"borah מקום למקום", ורק בכח"ג התיר לכופו על גט זמן, אבל לא בשדוחה להשתקע במקום אחר בריך קבוע.

נקה ביד, מפתק 5010

ענף ה

מפקנת הפטיקום: דאפילו ההורח ממוקם למקום אין מותר לכופו כי אם רק על דרך ברירה

ואחרי כל זאת, נחוין להציג העיקר הגadol מה שהוזכרנו לעיל (ס"י ז', ענפים ז' - י'), והוא: דאפילו בכח"ג כשהבעל מוכחה לנוס ממוקם למוקם מחמת הסכנה שהוא מוכתב למלכות, ג"כ כתוב המשיב בשווית הדרמן (ס"י י''), דמ"מ אין לכופו להדייא, רק ליתן לו מקודם הברירה לשוב לבתו, עי"ש. וב"פ להדייא בשמן רוקח (מלימלי ס"י ז', ל"ט וט"ו) דאף בורה ממוקם למקום אין לכופו על גט מוחלט, רק בדרך ברירה, עי"ש. וב"כ בברכת אברהם (ס"י י''), דחיבין ליתן לו הברירה לחזור ממרדו, עי"ש.

וב"ה גם שיטת הנר"א (ס"י קי"ל, סק"ג) שכתב בזה"ל: צ"ל ג"כ כניל' ר"ל, דאפילו בכח"ג אסור לכופו להדייא על הגט, רק בדרך ברירה על "גט זמן" כמו בדיין הקודם, דכל שאיןו מפורש בהדייא בגמרא דבופין, אין בופין, ואע"ג דמנגע תשמיוש ומזונות כופין ממש"כ בס"ג, [מ"מ] משותם שאינה רוצחה לצאת אחורי, לא איתתר בחדייא דבופין, עכ"ל. ונΚטן כוותיה העונן יו"ט (ס"י קמ"י, וס"י קס"ט, טולא ז'), חד"ד (לה"ע, ס"י י''), ובערוחה"ש (פס, קי"ג), עי"ש.

סיכון וקיצור העילה מענה זה:

א. דאפילו "borah" הנם ממוקם למקום, נ"כ אסור לכופו להדייא על מתן גט, רק לכל היתר על "גט זמן" וגם רק בדבר "ברירה" שיחור לבתו.

ב. ממש"כ ואצ"ל, בעל הרוצה להשתקע במקום אחר באfon קבוע, בודאי שאין שם מקום כלל לכופו על יותר מות, [וזהו מלבד מה דגם ע"ז], שידור במקומו, אין לכופו בגין, וכניל' (ס"י י''), ותל"מ.

השו"ע. קיצר במקומות שראווי להאריך, דנראה מדבריוadam אפילו בזה המוקם שנשאה בלבד אינו יכול לעמוד, כופין אותו, ואיןו משמעו בכך בתשובה הרא"ש, שהוא לא כתב אלא אם בודח מקום למקום... אבל היב" שכתב סתם, כבודו במקומו מונח שנותן מכשול לפני המעינים... [וראה לעיל (ענף ה', חותם ג'), דבר הזהירות הפטיקום שלא לפסק מן השו"ע טרם שמעינים בדברי הטור], ופשיטה דבמקום איסור אשת איש, לעשות גט מעורשה שלא בדין, אזלינן לחומרה...]. [וממשך]:

ומ"מ בגין דנראה פשוט, דaina מהחויבת לילד עמו, כיון שאין לו מקום מיוחד, והוא עצמו אינו יודע איזה עיר תקלות אותו, ואפשר שיש הוא נע ונבד בארץ... פשיטה שאין חכם בעולם שיבוף אותה לנוע ולנדוד בארץ עמו אל אשר ישאחו הרוחה. ולא נאמרו כל הדברים בתלמוד כי אם מעיר לעיר וממדינה למדינה שידוע שידור בעיר אחרת, אבל זה שצරיך שיבור מקומות מנוחה, וכי יודע למתי, פשיטה שאין כופין אותה... דבכח"ג נתבעו השו"ע שכabb בלשון סתם, שאינו יכול לעמוד במקום שנשאה, שצראיך לבורה מכאן, ואין לו מקום מוחדר אחר, וכך כופין שאין צריכה לנוד עמו, עכ"ל, [ועי"ש שבאמת לא עשו שם כפיה כלל]. הרי לנו דברים ברורים, דrok בכח"ג מיררי בשו"ע (ס"י קי"ג, ק"ע), כשהבעל מוכחה לנוס ממוקם למקום להחביא עצמו מן המלכות מחמת הסכנה שהוא מוכתב אצל למשתה, וכמכוואר בගירסת תשובה הרא"ש כפי שהעתיקה הטור.

ובעיר"ז יוצא גם מדברי הפטיקום: השו"ט (קמ"ה, ס"י קמ"ז, וט"מ, ס"י ק'), ועונג יו"ט (ס"י קפ"ט, טולא ז'), והרד"ד (לה"ע ס"י י' ל"ט ט"ט) שפסקו, דעתן, נשלה ע"י המלכות לאין גזירה לעבודת פרך, דבופין אותו לגרש בדרך ברירה, וככתבו בטעם דAMILIA משומד דaina יכולה לлечת אחורי לשם, ודרימו זאת בדיין הנ"ל שבס"ט כשבורה מהמת סכנה עי"ש. ובן כתוב בנחלת יהושע (לה"ע, ס"י ה') בוגנע שאלה זו כלפי האשה, שם היא מוכתבת לממלכות, וברחה למוק"א אין חיב משה (מלממות טלי, ס"י י''), עי"ש]. הרי לנו דcolsם הבינו בפשיטות, דזוקא בהכי קמייר הך דין אס"ט, כשהיאנה יכולה להיות עמו במנוחה, אבל כשחולך להתיישב במק"א דשפיר יש יכולת בידה לילך אחריו ולהיות עמו במנוחה, בודאי שאין בידינו לכופו לגרשה, זופו"ב.

הכפיה

בזוזן מלעתיק חציו השני וגמרו של המשפט, דהיינו המילים מש"כ לאח"ז: עד שיביטה את חמיו של איזיאנה, בכדי להסתיר מעין הקורא שבאמת לא התיר הרשות לכוחו על הגירושין מעולם, רק על שישאר לדור שם... זה אינו טעות בשגגה, רק זיופ זדונית, ניכר ובולט, ומثل למ"ד, להמביא ראייה שצרכינן לעבור ע"ז [ח"ז], מן הפסוק המפורש וסתם ועבידתם אלהים אחרים והשתוויתם להם, והוא מעלים עינו מן הפסוק שלאחריה, וחורה אף הוא וגוי, האם נוכל ללמד עליו זכות "שטעה"... וכדי בזון וקצף.

ב). ובלל הוא מעמיד פניו תם, כאשרו שהדבר פשוט דאך כשלא היכן לדור, מ"מ הויל דומה כאילו שהנתנו בפירוש שידورو במקומה, משומך דרכו המנהג החיים. מלבד מה שעצם הנחה זו מופרך וככלකמן (חוט ג'), הוא מוסיף להרחיק לכת עד כדי כך, דלא רק דאך בעלי תנאי כלל, הוא דומה כאילו שעשו תנאי גמור לדור במקומה, אלא דאך הויל כאילו שנשבע לה ע"ז שבועה חמורה על דעת רכבים וככניידון דמהרש"ך הנ"ל, [דאך בכה"ג כתוב שכופין אותו לדור שם, ולא לגרש, וככ"ל (חוט ה').]

והדברים מפליאים, עד היכן שמרחיב לטשטש הגבולים מן הקצה אל הקצה ממש. דהלא איפכא מצינו בהפוסקים, דאילו כשהותנה ביניהם בפירוש לדור במקומה, ואילו כشنשבע ע"ז, מ"מ ס"ל דיכול להוציאה מכח אמתלת פרנסת. עי' רדב"ז (פ"ה, קי' מק"ע), מהר"ם גלאנטי (ס"י מ"ג), שופרייה דיעקב (פ"ה קי' ס"ג), מים רביים (ל"א ע, קי' י"ה), ועוד.

ויזהר מזה, דרכו החולקים, ה"ה: מהריב"ל (פ"ה, ס"ע"ז), מהרש"ך (ט"נ"ל), רשב"ש (קי' ט"ז). מ"מ זהו דוקא כשהותנה או נשבע לדור במקומה, אבל בסתמא לא, וכמש"כ מהרש"ך (פ"ג, קי' ל"ז) גופיה:adam רוצה להשתקע במק"א מכח האמתלא דפרנסת, היא מהויבת לכלת אהרו, ואם אינה רוצית, יכול לישא אחרת עליה, ופטור משכו"ע להראושונה, עי". וויפfn דן, לא התבישי להתחעלם עצמו מתשובה זו של מהרש"ך גופיה, על אף שהוא מצוין פעמים בבא"ט (ס"י ע, סק"ה. וקי' ע"א, סק"ע), וכדרכו להביא מן פוסק רק מה שמתאים לשאיפתו, ולהתעלם כמעט דבריו אותו פוסק עצמו המנגד לרצונו, וככ"ל.

ג). ובנידון מש"כ בספרו (ס"י ע, מומ"ז ו') בפשיטות, דהיינו שהמנגוג הוא

ענף ו'

התורות הגדול של מגלה פנים בתורה שלא כלכה במתניתו המתיר בויפfn כפיה גט בכח"ג נגד דברי כל הפסיקים כולל:

הארבענו כ"כ עד כאן להוכית, שכל הפסיקים הבינו דאי אפשר להתייר כפיה על בעל, רק משום שרצו להשתקע במקום אחר. והאומנם שכ"ז פשוט וברור לכל הולך ישר שיש לו מה בקדקו, דכל עוד שהבעל מוכן ליתן לה את כל התהייבותו אליה במקום קבוע, בוראי דא"א לכוחו על מתן גט רק משום שהוא אינה חייבת גם אינה רוצית לכלת אחריו.

עב"ז הרגשנו צורך להאריך בזה, יען וביען כי ראה "מאוני מרמה" לලות פנים בתורה שלא כלכה באופן מבהיל, שטרם היה צמה זו ומהרם כמהו במתניתו. ובחיותו מתרנים ממידור גיטין, הציג את עצמו בסניגורין ומהנפין של הנשים בכל אורך ספרו, וע"כ הוא "פוסק" בספרו בכל שאלה באה"ע כפי היוצא לטובה הנך נשי חצופות הרוצחות בפירות, מכל שום מהלך מהזוק מעמד ע"פ "כללי ההוראה" כלל, [וכרכוכנו בעבר דיחוי והפרצת דבריו בכמה מקומות], ואכמ"ל.

א). ועל של עתה באננו, דהנה בספרו (מ"ג, ל"א ע"ס ע', חוט ד') הוא כותב בזה"ל: ואם הבעל אינו רוצה לדור במקומות האשעה כמשמעותו לדור שם, הדין הוא שכופין אותו בכל הנסיבות כמו שתבת הריש"ך בתשובה הנ"ל, עכ"ל. הנה התכוון לחת בזה מכשול לפני הקורא התמים, שידמה בעינו כאילו שהרש"ך מתיר ח"ז לכוחו בשביב זה על גירושין, בו בזמן שבאמת לא התיר רק לכוחו לדור שם... דז"ל מהרש"ך (מ"ה פלמ"זון, קי' קע"ט): כלל העולה, שוה האיש מהויב לדור עם אשתו במקומות שנשאה, ביוון שהותנה ע"ז ונשבע על דעת רבים... ואם יערעד ויפקפק, יש לבומו בכל מיini כפיות בגופו ובמונוג', עד שיבטה את חמיו שלא יוציאנה", עכ"ל. **מתקנ"ד, מתק 5010**

ודואין בעלייל, איך שנוכל דין הפסיק בזוזן בסכינא חריפה את דברי הריש"ך באמצעות המשפט, ולא התבישי להעתיק רק חצי הראשון של המשפט, דהיינו המלים: יש לכוחו בכל מיini כפיות בלבד ותל"מ, בכדי לייצר הרושם המסולף והמזויף כאילו שהרש"ך מתיר לכוחו על הגירושין על סך זה, וכמסקנתו המסולף של הזיפן דן. ועל כן, השמייט

משפט

פ"א כפיה בעל זה פ"מ

ו מוכן לשכוע במק"א ענף ו

הכפיה

נה

גודל לומר, דכהיומ שכל העולם "נטקטען" והזרען מלונדון לנו יארק עלה ונתקצר לשש שעות, וגם נמצאים כל התקשורת של פאקס וטעלעפאן ואי מעיל, שבקל יכולם להתקשר למרחקים לדבר ולהתודע שלום קרוبي המשפחה, הרי ייתכן שдинים הללו נשתנו לטובת הבעל. **ועב"פ** זה מיהא ברור, דאך לפי טעותו של מחבר דן, דבעל המשנה מקום מגוריים בניגוד לזכותו להלכה, שהוא מתיר עלייו כפיה גט [מה שז"א וכן'ל], מ"מ כלפי חומר היתר כפיה הנוגע להתרת אשת איש לעלמא, שכל הפסיקים החמירו בה עד קצה האחרון, וכדלקמן (קמי ז'), בודאי שהיה לו להתחשב עם שינויים הנ"ל, וכשכ"כ לפיה האמת, ששינויים מקום מגוריים אינו מתיר כפיה גט בשו"א כלל, וכדלהלן, והבן.

ד). **ברם** העולה על قولנה הוא עצם הדבר, מה שמסיק בספרו (סוף ס"י מ'. ומ"י, חותם י"ג) להתייר כפיה גט על בעל הרוצה להעתיק דירתו בארץ אחרת נגד הסכמה אשתו, עי"ש. ובמקרה לדבריו הוא מצין חזור ושוב (קמי ט', חותם ל'). וקמי י', חותם ל') לדבריו הרא"ש הנ"ל המובה בשו"ע (קמי ק"ה, ס"ע), על אף שככל הפסיקים הבינו בכוונתו בדבריו הטור, דמיירי דוקא כשהוא רץ מקום למקום, וכדבריארנו הדק היטב לעיל (ענפיס ז' - ל'), עי"ש. ומתוך להיטתו הגadol לעמוד לימי הנשים, ולסיבת סבלו מחולשת ד"ז, הלך חסכים ואיבר את עשותונותיו עד כדי כך, שהוא מרהייב (קמי ט', חותם י"ט) לחלק על הטור שהביא דבריו הרא"ש דמיירי כשהוא רץ מקום למקום, והוא איזיל בתר איפכא להתחחו על הגירושה החסר והמושבש, כאילו דמיירי אף ממי שרוצה להתיישב במקום אחר.

ועד כדי כך הגיעו, שברמות רוחא דיליה הוא עומד וצווה ומשתאה על הנודבי' ושאר פוסקים, שמדובר בהם וכך מדברי המון הפסיקים שנימנו לעיל (ענפיס ג' ו') שתקם מהם, אתייא שאנן נקטו בדעת הרא"ש כנירסתו של בעל התורדים בנו, והחותה התנופה תלמידו, ועםם השלטי גבורים והלבוש, דמיירי דוקא ממי שהוא רץ מקום למקום]. ותמה עליהם, מדוע שלא הביאו ראייה מדברי הרא"ש ע"פ הגירושה החסר והמושבש שבדףו שלפנינו], דמותר לכופו לגרשה רק משום דאיתנה חייבות לילך אחריו, עי"ש. [ומשל, למה"ד: לאוthon אדם שהעמיד עצמו על ראשו, (רגליו מלעה וראשו למטה), וצעק בקולו קולות של כל העולם כולה הפוכה, עלויונים למטה ותחתונים למלעה, ולא עלתה על דעתו שכל זה הוא פרי תוצאה הפיקת עצמו].

שרוב רובם של بن"א, הולכים לדoor במקום של האשה, א"כ אף כשהלא התרנו בינויהם חייב הבעל לילך לדoor שם, ואם איןנו רוצה מותר לכופו על מתן גט. הנה, מלבד מה שכבר הוכחנו לעיל (מי ל', ענף ז') דאפיילו כאשר אין לנו מה יתר לכופו בשבייל זה על מתן גט, כל עוד שהוא מוכן ליתן לה את התחייבותיו במקומות קבוע. מלבד זה, הרי כל עצם הנחחוינו בו רור כלל, וכמו שתכתבו לעיל (פס ענף ל', ד"ס ופ"ט), דכיוון דס"ס המנהג הוא בכל מקורה ומקרה שמתניין זאת בפירוש, בודאי יש מקום גדול לומר,adam שינו מן המנהג ולא התנו, אז הדר דין שיקוב הדין את ההר שצרכיה לבוא למקוםו, עי"ש.

ובעצם

הדבר מש"כ, לשינוי המנהג דכהיומ מבימי קדם משנה את הדין לטובת האשה. הנה לפי"ז היה לו להעלות על דעתו שיש לדבר זה שני קצוטות, דוגם לטובת הבעל ישנים דברים שלפי שינוי המצב בזמןינו יכול הדין להשתנות לטובתו. ובגון, הא דמובא בפסקים דהגדירם בדייני סי' ע"ה, לאיזה מקום שהבעל יכול לכוף את אשתו ללבת אחרים, ולאיזה לא, דזה תלוי הרבה על הנימוק, דמחמת ריחוק המקומות לא תוכל להתוודע משלום בני משפחתה. עי" רב צמח גאון [הובא בשטמ"ק (כמוגומ קי"ע"ג), וברב"ז (מ"ה, סי' מ"ט)]: ואם יש בעיר שמוליבת, מרחץ ושוקים ושביה בה כל מייל, אם איננה יווצאה אין לה בתובה, ואם יש בין עירו לעיר אביה מhalb יומ אחד, צריך להוציא לה ביתה לבת שנה, שמנצאו בדרך רוחקה שאמרו חכמים מhalb יומ אחד, עכ"ל.

ובע"ז כתוב גם תומת ישרים (קמי ג"ו): ביזן שבינויהם מhalb ד' או ח' ימים הויל ארץ אחרת, עכ"ל. ווז"ל מהר"ם גלאנטוי (קמי נ"א): ושירות מצוויות מזו לזו, לרעת את שלום קרוביה ובני משפטתה, עכ"ל. ווז"ל הتورות חיים (ס"ג, סי' ק"ב): דאך שצרכיין לילד דרכ' ים, בימות החומה אין ליטטם בדור... ומhalb יומ וחצי ביןיהם דרכ' יבשה, עכ"ל. ווז"ל שופריה דיעקב (נילוגו מל"ג, פ"ה סי' ק"ג): ואפי' צער הפרידה מקרובייה אין לה, ביזן שהוא מhalb ד' שעotta ושביהו שירות דבר יום ביזמו, עכ"ל. ווז"ל רב פעלים (מ"ג, פ"ה ע"פ סי' ח'): גם קבוע בי דורiar מהותם להבא בכל שבוע, ולהילכה מכאן שם בספינה של אש הוא בטוח וشكם, עכ"ל.

הרוי לפי כל הנ"ל, בודאי שכל מי שיש לו מה בקדקו וקצת י"ש בלבבו, מבין דיש מקום

ארזים גבוזו, אין אנו שומעין לשנות אף קוצו של יוד"ד, ובפרט שביאורתי הדברים שאין שום קוישיא... ומורדים דרבנן היינו שבוחינו, עכ"ל.

ובבדי להדגиш, דעת היכן שקלותו של מהרס דנן מגעת, יש לצין דבקובץ בית אהרן ויישראלי (עמ' מ, גליון ד, דף פ"ל) יש תשובה מרוב אחד מה"ראבאגנט", בעובדא שהבעל עזב את אשתו בא"י והלך להשתקע לחו"ל, וביקש ממנו שתבא אחריו והוא לא רצחה, ותפסותו בכאן והוציאו ממנו גט ע"י חבישה וαιומים [כבנ"ד ממש], ופסק דרגת פטול אף בדין, ובעיקר הוא Kmסתמך על הנימוק חזק: דבגונא שהוא מוכן ליתן לה התיחסותו במק"א, אין שום מקום להזכיר כפיה, [וכנ"ל] מדברי כל גוף ביד. מפרק 5010 הפסיקים], וכדי בזין וקצת.

). **ובבדאי** לנו לעמוד על החשבון ולהתבונן עד היכן שמהרס דנן עיקם עליינו את הדרך: [א], תחילה, מהר"ם אלשיך, החוצה התנופה, השלטי הניבורים, והלבוש, אישרו לנו להדריא כפי הגירסה בהרא"ש, שלפיה יוצא שלא היתר כפיה רק דוקא על בעל המוכרה לבורוח מקום למקום, ולא על בעל הרוצה להתיישב בקביעות במק"א. [ב], התה"ד, הריב"ש, מחריב"ל, מהר"ש, התומת ישרים, הריב"ז, המהרש"ך, המהריט"ז, המהר"ם אלשיך, המהריט"ט, הלחת רב, הרט"א, הפנ"י, השמן רokeת, HID אהרן, הפת"ש, השווי"ק, שופריה דיעקב, ש"מ, והמלחמות ארי, כולם הבינו בפשיותו שכן הוא הגירסה הנכונה בהרא"ש, שאנו מחייב כפיה רק על בעל הבורוח מקום למקום, ולא על בעל המתיחס בקביעות במק"א. [ג], המשיב בשווית הרט"א, הנר"א, הברכת אברהם, העונג יו"ט, הרד"ד, והערוה"ש כתבו, אכן אילו מי שנש מסיים מקום, ג"כ אין לכופו להדריא, רק דוקא בדרך ברירה.

[ד], הר"ז, מהר"ם, מהר"ם גלאנטி, הפני יהושע, התפארת צבי, והמהרש"ם כתבו להדריא, דא"א להתייר כפיה על בעל הרוצה להשתקע בקביעות במק"א. ורב מה"ראבאגנט" פסק להדריאadam כפו בכח"ג, הgett פטול אפילו בדין. [ה], ולא עוד, אלא דאפילו על מי שנש מסיים מקום, שפשות לשון המחבר (ס"י קי"ד, ס"ט) מורה, שモתר לכופו להדריא על גט, ג"כ מסקנת הפסיקים: הרט"א, הנר"א, השמן רokeת, הרד"ד, העונג יו"ט, וערוה"ש, שאין לכופו להדריא, רק לכל היותר בדרך ברירה וכн"ל (לט' ג'). [ו], ולעומת מה"ה פוסקים הנ"ל, לא נמצא שום פוטק החולק עליהם, להתייר

וללא חלי ולא הרגע, דבמוקם שיתמה על גדוולי הפסיקים, ותחת שיחפו וימחר לפרסום בדףו התורת א"א לעלמא שלא כדין, וליתן מכשול לרבים, היה לו להחבא בחור העכברים ולתמה על עצמו. **דהלא** תמייתו על חיקו תשיב, דאין התעלם מדבר פשוט כזה, שרבניו הטור שהיה בנו של הרא"ש, וכן בעל חזה התנופה שהיה תלמידו המובהק, מי שהחטפל במילוי בהפצת תורה ורכו בתשוכותיו להלכה, בצרו הפסיקים המובהקים: מהר"ם אלשיך, השלטי הנבראים, והלבוש, הם הרבה יותר בעלי סמכא, והם כדאים לסמוק עליהם נוגע קביעת נוסח הנכוון בתשוכת אביו רבו הרא"ש, יותר מאיזה כת"י משובש המלא טעויות וחסירות, שמאיזה כותב לא נודע, שהמדפיס העתיק ומהנה מאות שנים לאחר פטירתו וכנ"ל (ענף ג'), כמו שהבינו ד"ז כל הפסיקים הנ"ל (ענף ד') בפשיותו, ע"ש.

ה). **ובקשר** לתמייתו על הנודב"י: מלבד מה דאיינו מובן כלל, דמה ראה על ככה להתחזז עליו, ולמה בחר להتلונן דוקא עליו, בו בזמן שכן הבינו המון כל הפסיקים שנימנו להלן (לט' ו, ד"ס וללא), אין זאת רק משום שמדובר לא היה יכול להתחulum, היוות שהם מובאים בפתח (פס, סק"ג), עי"ש.

בר מן דין, נתיק דברים כדרבוניות מהגה"ק מրן בעל דברי חיים זצ"ל מש"כ (אל"ע פ"ג, סי' מ"ה) על כיר"ב בזה"ל: ראייתי קצת רבנים בדמויים משיבים על הנודב"י, בעוח"ד הוא מהמת "חטרון הדעת וקלות", ופוק חזי מה בין תקify קדרמאי הנודב"י זיל שידוע תוקפו בחלה, וכי לא נצחו כמעט אדם מעולם, ואעפ"כ כתוב דהגמ שיש לדוחת דברי בעלי מגיה שבמשנה למילך, מ"ט לא מפני שאנו מדמים נעשה מעשה להקל באיסור אשת איש, הרי שהוא לו ראיות נגד בעל מגיה הנ"ל שהיה כמעט בימיו, ואעפ"כ לא הקיל, מבש"ב אנחנו יתמי דיתמי האיך נקל באשת איש, עכליה"ק.

ובעין זה כתוב השו"ם (קמלה פ"ג סי' כ"ט), זז"ל: **ואף** שמעלתו הקשה על הרט"ע, מכל מקום לפמ"ש יש ליישב, ואף אם ישארון דברי הרט"ע מוקשיים, אבל הרין דין אמרת. ודרך כלל אני אומר, חלילה וחלילה לזווז זיזי כ"ש מדברי רבותינו הראשונים וואהרונים מפני איזה קוישיא, ומוטב לתלות החטרון בדעתינו, וטובה צפראן של ראשונים..., ואם לא כתיבנא עלייו זין ממרא, כמו שאמר שמואל על רב לענין גבינות של עכ"ם, ואם שם הוא להקל בדרבן, אף כי לוחמייר במי"ע של תורדה.. כי אף אם יהיה כגובה

משפט

פ"א כפיה על בעל

ו מוכן לשכוע במק"א ענף ו

הכפיה

נו

ובהמרדינה אנסי אמת יראי ה' וחושבי שמו יתברך,
"עליהם הדבר מוטל לפרטם ברבים, שלא יסמכו על
הוראת המסדר הזה בשום עניין", עד אשר יציע דבריו
פני גודלי ז מנינו מה ראה על כה לענות את חידך
מענדול ולכופו על הגירושים.. יברר את טעמו, עכ"ל.

ושם (פ"י) כתוב בזה"ל: **כלי ספק** שהמורה הזה
עתיד ליתן את הדין שפרק גדרין של הפסיקות
שרובן ככולם נחות לחומר, ומיו הוא זה אשר יملא את
לבו להתייר לכתחה דבר שగודלי ראשונים ואחרונים
אוסרים. **על** כן כל מדה נבונה לענשו ע"ז, למען ידעו
שדין כי יש אלקים שופטים בארץ, שלא יהיה כל אחד
ובפרט מי שמתפרנס מזה וככ"ד] קופץ בראש להבניות
את עצמו בין הרים הגדולים, עכ"ל.

מספר ני"ז, מס' 5010

סבירומ וקייזור העולה מענף זה:

א. שכל דברי מהרמ"ד דנן, באילו שמותר לעשות בפיית
גט, רק משומש שרוצה להשתקע בהשתקע במקומות אחר, הוא
מופיך ועימד מדברי כל הפסיקות כולם, וח"ז למוקד עליון.

זו את תורת העולה מטעם זה – ב亨וגע לנו:

א. רוף אם כל טענות הנ"ל (פ"י ל', ענפים ה' - ד'), של
הבעל, על זכותו לכהפה להתיישב בניו יארך, לא
היו מועילים לדינה, כלומר שלא היה לו זכות ע"פ ההלכה
להתיישב כאן, והוא לא הייתה חייבות לבא אחריו [מה
ש"א בנ"ד]. מ"מ עכ"ז, אכתי היה הדין ברור, אסור
לכופו בשביב וה על מתן גט, כיוון שטוט"ס הוא מוכן ליתן
לה התחייבתו אליה במקומות אחר קבוע.

ועכ"פ מבואר מכל האמור עד כאן (קימיניס צ' - ו'),
דטענה הראשונית בנ"ד: ד" מניעת חיובי
אישות, אין בכוחה בש"א להכשיר בפיית הגט בנ"ד
כל. משומש שהוא נפרק מכח ששה עשר גדרים
יסורים הנ"ל, מה שהניחו הפסיקות בהלכה זו, מה ש"א
מהם דיה בפני עצמה להפריך היתר כפיה הקלוקל הזה,
וכש"כ בהצטרפות כולם ביחד. **ולא** נמצא אף שיטה
יהודאה המכדייק בפייה מכח טענה זו בגונא דן"ד.

אשר על כן, הרי הפירצה שביותר בפייה זה צווק
עד לב השמים, אך נדמה להкопים
שביכוליםם להפרק "אשת איש" על סמך "סברות
ברישיות" בעולם, וכן לא יעשה.

לעשות כפיה על בעל, רק משומש שרוצה להשתקע
במק"א נגד רצונה.

ומהדים דנן, שאינו מגיע אף לצפוני וגליהם של
האריות ונמרם הלו שכל בית ישראל
נשען עליהם ועל הוראותם בקדושה. מרוב קלותו
של האיסורים החמורים דומין עליו כמיشور, הוא
צוחק מהם, ומרחיב "לפסוק": שモתר לעשות אף
כפיה גמורה על בעל, רק משומש שרוצה להשתקע
במקום אחר, להיפך הגמור מדברי כל הפסיקות..

ולא נשאר לנו רק לקונן: שומו שמים על עלבון
התוה"ק ועל הרישת חומות קדושת בית
ישראל מה שגרם ב"התיריו" המסתופים. אווי לנו לאן
שהגענו, שנמצא בינינו מי שעושה חוק מכח"ת כולה,
לעשות בה אדם העושה בתוך שלו, החלתוינו אינם
מחזיקים מעמד ע"פ שום מהלך ב"כללי הוראה"
המסורתם לנו מגודלי הפסיקות, רק הם בנוויים על
"רצונו" הפשטוט, [מה שרבינו רהמ"א (טוי"מ סי' כ"א, ס"ג)
מתאר "הכרעה" כזו התלו依 ב"רצון": כ"דין שקר"
ע"ש], ועל משפטו הקרים שהיה לו טרם שפתחה
השו"ע: שצרכין לעמוד לימין הנשים ולהעניק להם את
כל שאלות לבבם. **ואח"ב** כשהוא רואה שדברי כל
הפסיקים עומדים לניגדו, הוא מעלים את עיניו מדברי
רובם כולם, ועל מקצתם שמוכרה להתפלל עמהם,
הוא עומד וצוחה ומשתומם עליהם שדבריהם תמהווים..

ובכל זה הוא תוצאה מפרי נגיעהו והתחכמו על
תו"ק, בהיותו בטוח בעצמו שנגיעהו בדבר
לא יזיק לו, בבחינת "אני ארבה ולא אסיר". ולבסוף
מה עלתה לו: שנעשה להמכשיל והפורץ גדר היותר
גדול במנינו, ודבריו דחוין למגורי מהלכה, וח"ז
לסמוך עליו להתייר כפיה בכח"ג, כי זה מנוגד מדברי
כל הפסיקות. **ומצאוה** לפרסום: שאסור לסמוך על
הוראותיו [עכ"פ בדיני חום ואה"ע שמתפרנס מזה].

ונMRIIM בלשונו של השמן רוקח (מלימוי, מס' ע ס"י צ')
המתאים היטב על מהריס דנן, זו"ל: בלי
ספק שהמסדר הזה אשר לא טוב בעמיו עשה, והעביר
את הדרך על הר"ר מענדיל הניל בדרך מעוקם וمبולבל,
ואוי לאזנים שכך שומעת, ואוי לזרר שכך עלתה
בימי, ואוי לסתפינטא שזה הוא קברניתה, והגט הזה הוא
פමול מן התורה, ואshaה הזאת עדין הוא אשת איש לכל
דבריה... הנה בלי ספק נמצאים בקהלתו הרמה